

ПЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Инвентаризация
2011г.

Първо заседание

Вторник, 28 юни 1966 г.

(Открито в 15 ч.)

Председател акад. Сава Гановски: Другарки и другари народни представители! В заседателната зала присъствуват достатъчно народни представители, за да сметем, че имаме кворум и да открием втората сесия на Петото Народно събрание. Народното събрание се свиква с указ на Президиума на Народното събрание № 504 от 20 юни 1966 г. Откривам днешното заседание на Народното събрание.

На другарите народни представители, както е известно, с писмо ние сме изпратили ония законопроекти, които са постъпили в Бюрото на Народното събрание. На тях са известни и другите въпроси, които са предмет на това наше заседание и предстоят да бъдат разгледани на настоящата сесия на Народното събрание. Затова Бюрото предлага всички те да бъдат включени в дневния ред на сесията и разгледани последователно, както предвиждаме в проекта за дневния ред, който ви предлагаме за одобрение, а именно:

1. Законопроект за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.

2. Доклад на Комисията по проверка на изборите за утвърждаване на проведен частичен избор за народен представител.

3. Полагане на клетва от народни представители.

4. Законопроект за сделките с валутни ценности и валутния контрол.

5. Законопроект за изменение на чл. 240 и 241 от Наказателния кодекс.

6. Законопроект за създаване на Инспекция за надзора по безопасността на труда при Министерския съвет.

7. Законопроект за пренаименуване на някои комитети при Министерския съвет в министерства.

8. Законопроект за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход.

9. Предложение на председателя на Върховния съд за избор на съдебни заседатели за Върховния съд на Народна република България.

10. Предложение на Комисията за изработване на проект за изменение на Правилника за вътрешния ред на Народното събрание.

11. Предложение на парламентарните групи на БКП и БЗНС за промени в състава на постоянни комисии на Народното събрание.

12. Отчет на парламентарната делегация, посетила Чехословашката социалистическа република.

13. Отчет на парламентарната делегация, посетила Франция, и

14. Отчет на парламентарната делегация, посетила Унгарската народна република.

Другари и другарки! Има ли някои предложения за допълнение или изменение на предложения ви от Бюрото дневен ред? — Няма.

Моля народните представители, които са съгласни с предложения дневен ред от Бюрото, да гласуват. Мнозинство, приема се.

Преминаваме към точка първа от дневния ред на сесията:

Разглеждане на законопроекта за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.

Другарки и другари народни представители! След приключване работата на първата сесия на Пето Народно събрание, състояла се през м. март т. г., по предложение на правителството и за да отговори на належащи нужди на държавното управление, Президиумът на Народното събрание издаде няколко указа, които подлежат на утвърждаване от Народното събрание в първата му сесия след издаването на указите. Поради това Президиумът на Народното събрание моли Народното събрание да се занимае с въпроса за утвърждаването на указите, посочени в приложения законопроект. Касае се за следните укази:

На първо място това е Указът за Държавната санитарна инспекция, с който се цели да се постигне по-нататъшно подобряване дейността на санитарно-епидемиологичните служби в страната. С него се определят задачите и органите на Държавната санитарна инспекция. Установяват се правата

на инспекцията във връзка с упражнявания от нейните органи контрол за спазване на законите, правилата, нормите и изискванията по санитарно-хигиенните въпроси в населените места, в обществените и културните заведения и транспорта, в производствените и обслужващите предприятия, при проектирането и строителството на различни обекти и пр. Инспекцията има също така за задача да следи за опазването на въздуха, водите и почвата от замърсяване и да води борба със заразните и паразитните болести. За нарушение на указа и на издадените въз основа на него правила и норми или на разпорежданията на органите на инспекцията главният държавен санитарен инспектор или упълномощени от него длъжностни лица ще могат да налагат глоби с наказателни постановления.

С указа се предвижда Държавната санитарна инспекция да работи в тясно сътрудничество с органите на Комитета за държавен контрол и да подпомага квалифицирането на органите на общонародния контрол, като ги ангажира с контрола по хигиената. Създадена е възможност на някои от народните контрольори да бъдат дадени права на санитарни инспектори без право да издават наказателни постановления. За приложението на указа на главния държавен санитарен инспектор се предоставя правото да издава правилници, наредби и инструкции.

С Указа за изменение на Закона за пенсиите бяха увеличени месечните размери на гражданскоинвалидните и на военноинвалидните пенсии. Това увеличение бе дадено от 1 април т. г. и се отнася и за заварените пенсионери.

С Указа за изменение и допълнение на чл. 46 от Закона за всеобщата военна служба в Народна република България се създаде възможност и на младежите, които се учат в професионално-техническите училища с вредни за здравето профили, да бъдат отлагани от редовна военна служба до завършване на образованието си, но не по-късно от 21-годишна възраст.

С указ на Президиума на Народното събрание бяха закрити Съветът по промишлеността и строителството и Съветът по селското стопанство при Министерския съвет, създадени с решение на Четвъртото Народно събрание от м. ноември 1962 г.

С Указа за настаняване на лица в заведения за отрезвяване се възприемат някои нови положения в тази област и се внасят някои подобрения в уреждането на тази материя. Предвижда се в заведенията за отрезвяване да се настаняват задължително не само лицата, които поради напиване са изпаднали в безпомощно състояние, но и тези, които по същата причина буйствуват и грубо нарушават обществен ред. Предвижда се тези заведения да се изграждат към

Министерството на вътрешните работи, което ще ръководи тяхната дейност.

С указ бе изменен и чл. 26 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните. С изменението се изисква детските педагогически стаи да се завеждат от инспектори с висше педагогическо образование, като при липса на такива кандидати за инспектори могат да се назначават и редовни прогимназиални учители с по-продължителен стаж и с добър организационен опит. С указа се предвижда инспекторите при детските педагогически стаи да се назначават от Министерството на вътрешните работи.

Издаден бе и указ, с който действията на Указа за народната милиция бяха разпрострени и по отношение на оперативния и охранителния състав на заведенията за отрезвяване, на приемниците-разпределители и на детските педагогически стаи.

Издаването на изброените в законопроекта нормативни укази от Президиума на Народното събрание се налагаше от нетърпящи отлагане нужди. Поради това ви молим, другарки и другари народни представители, да обсъдите предложения законопроект и да гласувате за неговото приемане.

Председател на Президиума на Народното събрание:

Г. Трайков

Секретар на Президиума на Народното събрание:

М. Минчев

ЗАКОНОПРОЕКТ

за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.

Член единствен. Утвърждават се следните укази, издадени от Президиума на Народното събрание въз основа на чл. 35, т. 5 от Конституцията на Народна република България и чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.:

1. Указ за Държавната санитарна инспекция.
2. Указ за изменение на Закона за пенсиите.
3. Указ за изменение и допълнение на чл. 46 от Закона за всеобщата военна служба в Народна република България.
4. Указ за закриване на съвети при Министерския съвет.
5. Указ за настаняване на пияни лица в заведения за отрезвяване.
6. Указ за изменение на чл. 26 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

7. Указ за разпростиране действието на Указа за народната милиция и по отношение на оперативния и охранителния състав на заведенията за отрезвяване, приемниците-разпределители и детските педагогически стаи).

Другарки и другари народни представители! Ръководството на Президиума е уведомило Бюрото на Народното събрание, че поради подробните мотиви към законопроекта то няма да прави доклад, още повече, че законопроектът бе своевременно изпратен на всички народни представители.

Има думата докладчикът на Законодателната комисия — др. Никола Джанков да прочете предложението на комисията по законопроекта.

Докладчик Никола Джанков: (Чете)

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Законодателната комисия по законопроекта за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.

Законодателната комисия предлага на Народното събрание да приеме горния законопроект, както е предложен от Президиума на Народното събрание, без изменение.

За председател на Законодателната комисия: А. Цукев“

Председател акад. Сава Гановски: За изказване по законопроекта има думата народният представител др. Димитър Братанов.

Димитър Братанов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Ще гласувам за законопроекта за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание от 13 март до 27 юни 1966 г.

Между указите, които са посочени в законопроекта, е и Указът за настаняване на лица в заведенията за отрезвяване.

Приветствувам инициаторите на това полезно мероприятие — др. министър на вътрешните работи Дико Диков и сътрудниците му. Бих искал да подчертая целесъобразността и значението на този указ в борбата срещу алкохолизма.

В мотивите се изтъква, че се възприемат някои подобрения в уреждането на тези мерки и се предвижда в заведенията за отрезвяване да се разшири обсегът на настаняваните алкохолици и с категорията на буйствуващите, и тези, които грубо нарушават обществения ред.

Проблемът за алкохолизма отново става актуален в редица направления за редица страни. Научно-техническата революция, изменението условията на живот и други фак-

тори създават предпоставки за масова консумация на алкохол.

Наскоро в Прага на XII международен семинар срещу алкохолизма се изнесоха изобилни данни за увеличаване консумацията на алкохол в редица страни и за отрицателното влияние не само върху личното здраве, но и върху производителността и безопасността на труда, обществения морал и т. н. Изтъкна се като общ проблем за много страни, като резултат на разширяващата се консумация на алкохол увеличаване на престъпността, убийствата, самоубийствата, транспортните злополуки и др.

Ние нямаме така остро поставен този въпрос у нас. Опитът на нашето въздържателно движение в миналото, като прогресивно и хуманитарно движение, и редица настоящи инициативи бяха посрещнати с интерес на международния форум в Прага.

Ние между другото можем да се гордеем, че в резултат на богатите традиции на нашето въздържателно движение имаме и много народни представители, които са трезвеници или симпатизират на това движение. Този факт беше посрещнат с голям интерес в Прага.

Ние обаче трябва да защитаваме от упадъчните влияния здравите традиции в морала на нашия народ. Необходимо е социалната профилактика да стане важен фактор в това направление. Наред с лечението на алкохолиците и задържането им в заведенията за отрезвяване необходимо е да се провеждат социални, възпитателни и други мерки, които да сведат до минимум броя на гражданите, изпаднали в положението на непоправими алкохолици.

В Стара Загора нашият клуб на трезвеността „Асен Златаров“ при Първо основно училище с 800 члена между многото инициативи, които провежда, работи и участва в издирването и регистрирането на 30 алкохолици. В Ямбол окръжният комитет, ръководен от председателя на съюза др. Раденов, поде сериозна борба за изхвърляне на алкохола от работните места и сладкарниците. На много места вече се подема въпросът за отстраняване от сладкарниците на алкохолна отрова. Нашата общественост настоява да се вземат мерки за приложението на законите и други нормативни актове в тази област.

Трябва да отговорим на положителния интерес на нашия консуматор към безалкохолните продукти и напитки и да дадем разнообразно и качествено безалкохолно производство. Това производство също може да даде печалба и най-важното — ще укрепва народното здраве и морал.

Като гласувам за законопроекта, в който се утвърждава и Указът за настаняване в заведения за отрезвяване, убеден съм, че ние ще проведем система от мероприятия за ог-

раничение на алкохолизма и за укрепване на трезвеността и здравето на нашия народ. (*Ръкопляскания*)

Председател акад. Сава Гановски: Кой друг желае да се изкаже по разглеждания законопроект?

Има думата народният представител Борис Андреев.

Борис Андреев: (*От трибуната*) Другарки и другари народни представители! Позволете ми да направя една забележка, по-право едно пожелание във връзка със законопроекта за гласуване на указите, приети през периода, когато Народното събрание не е заседавало.

Моята забележка е следната. Приет е Указ за Държавната санитарна инспекция, публикуван в бр. 24 на Държавен вестник от 25 март т. г. Аз смятам, че този указ трябваше да бъде закон, понеже той засяга една много важна, много сериозна материя, а именно укрепване здравето и трудоспособността на трудещите се, на българския народ.

Доколкото ми е известно, спорило се е в Министерството на народното здраве и социалните грижи и в Президиума на Народното събрание, които са сметнали, че по-целесъобразно е да бъде закон, а не указ.

Смятам, че трябва да се издигне ролята на парламента, ролята на Народното събрание да се повиши така, както на последния пленум на ЦК на Българската комунистическа партия, състоял се от 26 до 29 април, първият секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Министерския съвет др. Тодор Живков отделя голямо внимание за ролята на парламента. Той казва, че е наложително още повече да се повиши тази роля, че трябва по-широк кръг въпроси от икономическото, социалното, културното и държавното строителство да се разглеждат в сесиите на Народното събрание.

Аз смятам, че това е един пропуск, защото този указ не е бил толкова спешен, не е бил толкова бърз и можеше да се разгледа в сесията на Народното събрание, за да се предизвикат разисквания.

Това беше необходимо, защото както вече казах, това е един много важен въпрос.

Ето защо аз моля, за да се издигнат ролята и престижът на парламента, в бъдеще да има по-малко укази, а повече закони.

Председател акад. Сава Гановски: Има ли други другари, желаещи да се изкажат по предложения законопроект? — Няма.

Преминаваме към гласуване на законопроекта.

Моля др. Джанков да прочете законопроекта.

Докладчик Никола Джанков: (Чете)

„ЗАКОН

за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.“

Председател акад. Сава Гановски: Които другари народни представители са съгласни с прочетеното заглавие на законопроекта, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

Докладчик Никола Джанков: (Чете)

„Член единствен. Утвърждават се следните укази, издадени от Президиума на Народното събрание въз основа на чл. 35, т. 5 от Конституцията на Народна република България и чл. 5, буква „б“ от Закона за Президиума на Народното събрание за времето от 13 март до 27 юни 1966 г.

1. Указ за Държавната санитарна инспекция.
2. Указ за изменение на Закона за пенсиите.
3. Указ за изменение и допълнение на чл. 46 от Закона за всеобщата военна служба в Народна република България.
4. Указ за закриване на съвети при Министерския съвет.
5. Указ за настаняване на пияни лица в заведения за отрезвяване.
6. Указ за изменение на чл. 26 от Закона за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.
7. Указ за разпространяване действието на Указа за народната милиция и по отношение на оперативния и охранителния състав на заведенията за отрезвяване, приемниците-разпределители и детските педагогически стаи.“

Председател акад. Сава Гановски: Моля другарите народни представители, които приемат прочетения законопроект, да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

Председател на Министерския съвет Тодор Живков: Моля да ми се даде думата.

Председател акад. Сава Гановски: Има думата председателят на Министерския съвет др. Тодор Живков.

Председател на Министерския съвет Тодор Живков: Поисках думата, за да взема отношение към изказването на народния представител др. Борис Андреев.

Аз лично считам, че неговата бележка е свършено правилна и следва ние, правителството и Президиумът на Народното събрание, за в бъдеще да имаме предвид съображенията, които тук изтъкна народният представител др. Борис Андреев.

Председател акад. Сава Гановски: Смятам че това предложение, което направи др. Тодор Живков, не се нуждае от гласуване, а наистина трябва да се има предвид в по-нататъшната работа на Министерския съвет и съответните наши органи, които предлагат тези укази за утвърждаване от Народното събрание.

Преминаваме към точка втора от дневния ред:

Доклад на Комисията по проверка на изборите за утвърждаване на проведен частичен избор за народен представител.

Думата има докладчикът на Комисията по проверка на изборите, народният представител Кольо Йорданов Кънев.

Докладчик Кольо Кънев: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! В 398. Маришки избирателен район, Хасковски окръг, не бе произведен избор за народен представител, тъй като регистрираният кандидат Гочо Грозев Митев почина преди изборния ден.

Поради това Президиумът на Народното събрание издаде указ № 182 от 3 март 1966 г., с който насрочи частичен избор за народен представител в посочения избирателен район на 8 май 1966 г. За кандидат на Отечествения фронт беше предложен проф. Борис Петров Спасов.

Изборът е произведен в определената с указа дата и резултатите от него, заедно с всички изборни книжа, са били представени на Централната избирателна комисия.

Комисията по проверка на изборите има заседание, на което се занима с въпроса за правилността и законосъобразността на произведения частичен избор за народен представител, за който става дума по-горе.

Председателят на Централната избирателна комисия представи на нашата комисия и тя се запозна с протоколите на районната избирателна комисия за регистриране на кандидата. Протоколът на Централната избирателна комисия и другите представени книжа във връзка с частичния избор бяха разгледани от Комисията по проверка на изборите, която констатира, че указът за насрочване на избора е издаден своевременно от Президиума на Народното събрание и че всички законни срокове са спазени за издигането на кандидата и за неговото регистриране.

Нито в районната, нито в Централната избирателна комисия няма постъпили оплаквания от граждани или от държавни органи за допуснати закононарушения при произвеждането на избора. Не са налице и данни от други източници за неправилни или незаконосъобразни действия на граждани, държавни органи или избирателната комисия във връзка с провеждането на избора за народен представител.

Няма никакво съмнение относно правилността и законосъобразността на произведения частичен избор за народен представител на 8 май 1966 г. в 398. Маришки изборителен район. Поради това и Комисията по проверка на изборите прие, че изборът в посочения район е произведен при най-точно съблюдаване на изискванията на Конституцията на Народна република България и на Закона за избиране Народно събрание и че той е напълно редовен.

Не съществуват никакви поводи за касиране на избора.

Резултатът от избора е следният: в 398. Маришки изборителен район от 14 096 избиратели по избирателния списък в гласуването са участвували 14 046. От тях за кандидата на Отечествения фронт са гласували 14 046, или изразено в проценти, процентът на гласувалите спрямо общия брой на избирателите от избирателния район е 99,69%, а броят на гласувалите за кандидата на Отечествения фронт спрямо броя на гласувалите е 100%.

Посоченият резултат от избора говори за изграденото здраво морално-политическо единство на избирателите от този район, за убедеността им в правилната политика на Българската комунистическа партия и за голямото им доверие и привързаност към народната власт и Отечествения фронт.

Другарки и другари народни представители! Комисията по проверка на изборите, като се основава на това, което бе изнесено по-горе, предлага на Народното събрание на основание чл. 22 от Конституцията на Народна република България да вземе следното

РЕШЕНИЕ

Народното събрание намира, че състоялият се на 8 май 1966 г. в 398. Маришки изборителен район, Хасковски окръг, частичен избор за народен представител е произведен в пълно съответствие с Конституцията на Народна република България и със Закона за избиране Народно събрание на Народна република България.

Народното събрание, като взе предвид, че във връзка с този избор в съответния район и Централната изборителна комисия не са постъпили никакви жалби или оплаквания за допуснати нарушения на избирателния закон и че не съществуват основания за касиране на произведения избор, признава за правилни пълномощията на избрания на 8 май 1966 г. в 398. Маришки изборителен район народен представител проф. Борис Петров Спасов.

Председател акад. Сава Гановски: Желаят ли някои от другарите народни представители да се изкажат по направения доклад на комисията и по предложеното от нея проекторешение? — Няма желаещи.

Да пристъпим към гласуване

Моля другарите народни представители, които са съгласни с прочетения доклад и направеното проекторешение по избора на др. Борис Спасов, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се единодушно.

Преминаваме към точка трета от дневния ред:

Полагане на клетва от народни представители.

Другарки и другари народни представители! След утвърждаването на частичния избор за народен представител, както знаете, следва др. проф. Борис Спасов да положи установената в Конституцията клетва.

Освен това на първата сесия на Народното събрание няколко народни представители са отсъствували по уважителни причини, поради което не са имали възможност да положат предвидената в Конституцията клетва за народен представител.

За да бъде спазено това конституционно изискване, моля другарите, списъкът на които е изготвен от Бюрото на Народното събрание, да подпишат раздадените им клетвени листове и да ги депозират в Бюрото на Народното събрание, с което да се счита за положена от тях установената в Конституцията клетва за народен представител.

Преминаваме към точка четвърта от дневния ред:

Разглеждане на законопроекта за сделките с валутни ценности и валутния контрол.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за сделките с валутни ценности и за валутния контрол

Другарки и другари народни представители! Валутният монопол и валутният контрол в нашата страна се уреждаха след 9. IX. 1944 г. със Закона за търговията с външни платежни средства (Д. в., бр. 208/12. IX. 1946 г.) и с наредби, издадени въз основа на него от Българската народна банка с одобрението на министъра на финансите. Този закон бе отменен с Указ за отменяване на Закона за търговията с външни платежни средства и за наказанията за валутни нарушения, като бе издадено 986-то постановление на Министерския съвет от 22. XII. 1952 г. и други постановления и разпореждания на Министерския съвет относно сделките с

валутни ценности, с които нормативни актове се уреждат по настоящем въпросите на валутния режим у нас.

Поради голямото народностопанско значение на материята, уреждана от тези нормативни актове, и поради обстоятелството, че за нарушението им се носи наказателна отговорност по чл. 240 от Наказателния кодекс, ще бъде по-правилно основните положения на валутния режим у нас да се уредят отново със закон, а подробностите и нововъзникващите по-маловажни въпроси — с наредби, одобрени от Министерския съвет или от министъра на финансите. При новото законодателно уреждане на материята следва да се внесат всички изменения, които се налагат от сегашния етап на развитие на нашето народно стопанство или които са необходими, за да се намалят случаите на нарушение на установения валутен режим.

Съобразно с това Министерският съвет одобри, по предложение на Министерството на финансите и Българската народна банка, проект за закон за сделките с валутни ценности и за валутния контрол.

В проекта са залегнали следните основни положения:

Съществуващият държавен валутен монопол в страната се запазва и се вземат по-нататъшни мерки за неговото укрепване.

Държавният валутен монопол се изразява на първо място в това, че всички валутни ценности, придобити от местни физически и юридически лица, подлежат на отстъпване на Българската народна банка, съответно на Българската външнотърговска банка, освен ако бъде дадено разрешение от Министерството на финансите част от тях да бъдат използвани пряко от тези лица. Като следствие от това всички местни физически и юридически лица могат да се снабдяват с валутни ценности само от тези банки с разрешение на компетентния валутен орган.

Всички сделки и действия, имащи за предмет валутни ценности, сключвани и изпълнявани или извършвани между местни лица или между местни и чуждестранни лица, подлежат на валутен контрол.

Цялостният валутен контрол се упражнява от Министерството на финансите, което може да възлага някои функции по провеждането му на други учреждения, предприятия и организации. Българската народна банка и Българската външнотърговска банка упражняват текущ валутен контрол. Министерството на външната търговия упражнява валутен контрол върху сделките и действията, свързани със стокообмена с чужбина и с услугите по този стокообмен.

За осигуряване по-пълното упражняване на валутния контрол е предвидено, че всички плащания между страната и чужбина се извършват само чрез Българската народна

банка или чрез Българската външнотърговска банка и че всички плащания с чуждестранна валута на територията на страната между местни лица и между чуждестранни и местни лица се извършват чрез тези банки, освен ако бъде дадено разрешение от тях плащането да се извърши пряко.

С проекта се уреждат и въпросите за имуществата на чуждестранните лица в страната и на местните лица в чужбина, за сделките със злато, сребро, платина и скъпоценни камъни и за изработването на изделия от тях, за граничния контрол върху износа и вноса на български банкноти и монети, чуждестранна валута и други валутни ценности.

Предлагаме, другарки и другари народни представители, да разгледате и гласувате предложения от Министерския съвет за законопроекта.

Министър на финансите: **Д. Попов**

Председател на Българската народна банка: **К. Несторов**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за сделките с валутни ценности и за валутния контрол

I. Общи положения

1. Този закон урежда контрола, който се извършва върху сделките с валутни ценности и има за цел да охранява установения в страната държавен валутен монопол.

2. На валутен контрол подлежат всички сделки и действия, имащи за предмет валутни ценности, сключвани и изпълнявани или извършвани от местни лица или между местни и чуждестранни лица.

3. По смисъла на този закон валутни ценности са:

а) чуждестранни банкноти, монети и книжни пари, които са законно платежно средство в чужбина;

б) чекове, менителници, записи на заповед, кредитни писма, платежни нареждания, преводи, акредитиви и други подобни, издадени в чуждестранна валута;

в) чуждестранни ценни книжа (акции, облигации, купони от тях и др.);

г) вземания на местни от чуждестранни лица;

д) злато, сребро и платина в монети, слитъци в суров и друг вид, други редки метали и скъпоценни камъни, когато са предмет на сделки между местни и чуждестранни лица или на износ и внос;

е) български банкноти, монети и ценни книжа, когато са предмет на износ и внос;

ж) чекове, менителници, записи на заповед, платежни нареждания и други подобни, издадени в левове, когато са

предмет на сделки между местни и чуждестранни лица или на износ и внос.

4. По смисъла на този закон за местни лица се считат всички физически и юридически лица с постоянно местопребиваване или седалище в Народна република България без оглед на гражданството им.

За местни лица се считат също така:

а) лицата, които пребивават в чужбина по поръчение на българската държава или на български предприятия и организации, както и членове на техните семейства;

б) лицата, които пребивават повече от шест месеца в Народна република България с намерение да се установят в страната.

5. Чуждестранни лица са всички физически и юридически лица с постоянно местопребиваване или седалище в чужбина без оглед на гражданството им.

За чуждестранни лица се считат също лицата:

а) лицата, напуснали Народна република България преди повече от шест месеца или с намерение да се заселят в чужбина;

б) чуждестранните дипломатически, консулски, търговски и други представителства, международните организации, членовете на тези представителства и организации, техните семейства и обслужващите ги чуждестранни граждани.

II. Валутен контрол

6. Министерството на финансите упражнява цялостен валутен контрол в страната.

Валутен контрол упражняват и Българската народна банка, Българската външнотърговска банка и Министерството на външната търговия.

7. Министерството на финансите упражнява контрол за опазване на държавния валутен фонд, за изпълнение на валутния план, за спазване на валутното законодателство, както и върху сделките и действията с валутни ценности на предприятията, учрежденията, организациите и физическите лица.

Министърът на финансите може да възлага изпълнението на известни функции по извършване на валутния контрол на други учреждения, предприятия и организации.

8. Министерството на външната търговия упражнява контрол върху сделките и действията, свързани със стокообмена с чужбина и с услугите по този стокообмен.

Министерството на външната търговия разрешава сключването на сделки за износ и внос на стоки и за извършване на услуги от и към чужбина, одобрява валутно-финансовите и търговските условия на сделките и контролира плащанията по тях.

9. Сделките и действията с валутни ценности, извършвани от предприятия, учреждения и организации, подлежат на контрол и от страна на съответните министри и ръководители на ведомства.

10. Всички плащания между Народна република България и чужбина се извършват по установения ред чрез Българската народна банка или Българската външнотърговска банка. По същия начин се извършват и плащанията с чуждестранна валута на територията на Народна република България между местни лица или между местни и чуждестранни лица.

Плащания пряко между местни и чуждестранни лица с чуждестранна валута могат да се извършват само когато това е разрешено от Българската народна банка или от Българската външнотърговска банка.

11. Българската народна банка и Българската външнотърговска банка упражняват текущ контрол върху сделките и действията с валутни ценности, включително при отпускане на валута за вноса, за спазване на предвидените в платежните спогодби условия за плащане и за срочното постъпване на валутата от износа, както и текущ контрол по нетърговските плащания.

III. Сделки и действия с валутни ценности

12. Всички сделки, които пораждат, видоизменят или погасяват права и задължения, отнасящи се до валутни ценности, и всички действия с валутни ценности, засягани от този закон или наредбите по приложението му, могат да се извършват от физически лица с предварително разрешение на Министерството на финансите.

13. Местни лица могат да предоставят български платежни средства или други имуществва и да оказват услуги на чуждестранни лица срещу придобиване на вземания или друго имущество в чужбина с разрешение на Министерството на финансите.

14. Местни лица могат да отпускат заеми на чуждестранни лица или да ползуват заеми от такива лица с разрешение на Министерството на финансите.

15. Без разрешение на Министерството на финансите местни лица не могат да приемат плащане в левове по вземания в чуждестранна валута.

16. Всички сделки с чуждестранна валута се извършват по курсове, определени от Българската народна банка.

17. Ако съгласно този закон за извършването на известни сделки или действия е необходимо валутно разрешение, Министерството на финансите или другите органи, действу-

ваши въз основа на чл. 6, могат при даване на разрешението да поставят условия, които трябва да се спазят.

18. Органите, на които са възложени функции по приложението на този закон, не са длъжни да мотивират решението си пред молителите.

IV. Задължение за деклариране и отстъпване на валутни ценности

19. Всички местни лица са длъжни да декларират и предложат за изкупуване на Българската народна банка, съответно на Българската външнотърговска банка, постъпилите в тяхна собственост или разпореждане в страната или чужбина валутни ценности в срок от 14 дни от научаване, че са ги придобили.

По решение на Министерския съвет може да се определи и друг срок за деклариране на валутни ценности.

С разрешение на Министерството на финансите част от декларираната валута може да се предостави за необходими разходи на лицата, които са я декларирали.

Банката определя кои от декларираните валутни ценности ще изкупи и дава задължителни указания, как да се постъпи с валутните ценности, които не бъдат изкупени.

20. Отпуснатата валута, която не бъде използвана по предназначението си, следва да бъде внесена в банката в срок от 14 дни след деня, в който не може да бъде използвана, съответно от връщане на лицето в страната.

V. Имущества на чуждестранни лица в страната и на местни лица в чужбина

21. Без разрешение на Министерството на финансите не могат да бъдат извършвани сделки и действия, с които:

а) чуждестранни лица прехвърлят в собственост на местни лица имуществата, намиращи се в страната;

б) местни лица прехвърлят в собственост на чуждестранни или други местни лица имуществата, намиращи се в чужбина;

в) местни лица прехвърлят в собственост на чуждестранни лица имуществата, намиращи се в страната.

За учредяване или прехвърляне на други вещни права в тези случаи е необходимо също разрешение на Министерството на финансите.

Не е необходимо разрешение на Министерството на финансите за завещаване на имуществата в полза на чуждестранни или местни лица.

22. Местни лица, получили по наследство имущество в чужбина, могат да се откажат от наследството само с разрешение на Министерството на финансите.

23. Придобитите от местни лица недвижими имоти в чужбина се декларират пред Министерството на финансите в 14-дневен срок от деня на узнаване за придобиването им.

VI. Задължения на местни лица към чуждестранни лица

24. Местните физически лица са длъжни да декларират пред Министерството на финансите задълженията си към чуждестранни лица в 14-дневен срок от узнаване за възникването им.

25. Местните физически лица, които дължат суми в левове на чуждестранни лица, са длъжни да ги внасят, освен в случаите на чл. 26, по сметка „Местни лева“ при Държавната спестовна каса на името на чуждестранното лице, освен ако бъде дадено друго разпореждане от Министерството на финансите.

26. Пълномощниците на чуждестранните лица, които събират вземанията им от местни лица в левове, са длъжни да ги внасят в Държавната спестовна каса по сметка „Местни лева“ в тридневен срок от получаването им.

27. Чуждестранно лице, което притежава суми по сметка „Местни лева“ в Държавната спестовна каса, може да се разпорежда с тях по ред, определен от министъра на финансите.

28. Чуждестранни лица могат да държат в Българската външнотърговска банка по сметка „Чуждестранни лева“ суми, получени от:

а) продажба на чуждестранна валута и

б) плащане на доставена от чужбина стока или от комисиона, дължима в чуждестранна валута.

Чуждестранните лица могат свободно да теглят суми от така образуваните сметки и да получават срещу тези суми чуждестранна валута по ред, определен от банката.

VII. Добиване, преработване и сделки със злато, сребро, платина и скъпоценни камъни

29. Добиването и преработването на злато, сребро и платина в какъвто и да е вид, както и сделките със същите метали и със скъпоценни камъни между местни лица се извършват по реда на този закон и на наредба, одобрена от Министерския съвет.

30. Забраняват се сделките със златни монети, злато, сребро и платина на слитъци, в суров и друг вид, с изключение на разрешените с наредбата по чл. 29.

Забраната не се отнася за сделките, извършвани от Българската народна банка и Българската външнотърговска банка.

31. Изкупуването на златни, сребърни и платинени изделия и скъпоценни камъни се извършва от предприятия и организации, определени от Министерския съвет.

Продажбите на изделия от злато, сребро и платина и скъпоценни камъни на физически лица се извършват от държавните търговски предприятия.

32. Забраняват се покупко-продажбите и каквито и да е други сделки със златни и платинени изделия и скъпоценни камъни между физически лица, с изключение на обичайните дарения.

33. Изработването, преработването и поправките на златни, сребърни и платинени изделия се извършват от предприятия и лица, указани в наредбата по чл. 29.

Забранява се претопяването и деформирането на златни монети.

VIII. Граничен контрол върху валутните ценности

34. Забранява се на частни лица да изнасят и внасят, както и да търгуват с български банкноти и монети, чуждестранна валута, ценни книжа и други валутни ценности, освен в случаи и по ред, които са указани в наредба, одобрена от Министерския съвет.

Упражняването на контрол върху износа и вноса на валутни ценности се извършва от митническите контролни органи по реда на наредбата по ал. I.

IX. Други разпореждания

35. За нарушение на този закон и на постановленията на Министерския съвет по приложението му виновните носят отговорност по чл. 240 от Наказателния кодекс.

36. Престъпленията по чл. 240 от Наказателния кодекс, извършени от лица, преминаващи границата и открити при митническия контрол, се констатира с акт, съставен от органите на Управлението на митниците.

Останалите престъпления по чл. 240 се констатира с акт, съставен от органи, на които е възложено това от министъра на финансите.

37. За деянията по чл. 240, ал. III от Наказателния кодекс се прилагат разпоредбите на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

Наказателните постановления се издават в случаите по чл. 36, ал. I от определени от министъра на външната търговия длъжностни лица, а в случаите по чл. 36, ал. II — от определени от министъра на финансите длъжностни лица.

Наказателни постановления, с които е наложена глоба 50 лв., не подлежат на обжалване.

38. Условно осъждане за нарушение на този закон или на постановление на Министерския съвет по приложението му не се прилага по отношение на наказанието глоба.

39. Министерството на финансите, Министерството на външната търговия, Българската народна банка и Българската външнотърговска банка могат да извършват чрез свои органи проверки във връзка с приложението на този закон.

При проверките всички лица са длъжни да представят книжата и да дават сведенията, които им бъдат поискани.

40. При освобождаване от наказание поради давност или смърт съдът постановява отнемането на предмета на нарушението.

41. Престъпленията по чл. 121-б от Наказателния кодекс се констатираат с акт, съставен от органите на Министерството на външната търговия.

Отменяват се § 1, 2 и ал. I на § 3 от Указа за отменяване на Закона за търговията с външни платежни средства и наказанията за валутни нарушения.

42. В случаите, когато се засяга режимът на този закон, може да се допуска воденето на дела пред съдилищата за вземания и други имуществени претенции и изпълнението на съдебните решения по тях да става със съгласие на Министерството на финансите.

43. По приложението на този закон министърът на финансите издава наредби.

Този закон влиза в сила 30 дни след обнародването му.

Изпълнението му се възлага на министъра на финансите, министъра на външната търговия, председателя на Българската народна банка, председателя на Българската външнотърговска банка и другите заинтересувани ведомства.)

Доклад по законопроекта ще направи министърът на финансите др. Димитър Попов, който има думата.

Министър Димитър Попов: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Министерският съвет внесе за разглеждане и гласуване от Народното събрание проекти за закон за сделките с валутни ценности и за валутния контрол и за закон за изменение на чл. 240 и 241 от Наказателния кодекс.

С поставените за разглеждане законопроекти се урежда държавният валутен монопол и валутният контрол в нашата страна, които са от голямо значение за нашето социалистическо народно стопанство.

Чрез държавния валутен монопол се цели да се насочат към един център всички постъпления на валутни ценности в нашата страна, получаващи от износ, оказване услуги от ме-

стни физически и юридически лица на чуждестранни физически и юридически лица, спестявания на българи, работещи в чужбина, хонорари, наследства, наеми и други, за да могат да бъдат използвани най-ефикасно за строителството на социализма в нашата страна — за внос на машини, суровини и пр. и за други нужди на страната.

За осъществяване на държавния валутен монопол законопроектът предвижда всички валутни ценности, придобити от местни физически и юридически лица, да се отстъпват на Българската народна банка, съответно на Българската външнотърговска банка, освен ако бъде дадено разрешение от Министерството на финансите част от тях да бъдат използвани пряко и от тези лица. Като следствие от това всички местни юридически и физически лица могат да се снабдят с валутни ценности само от тези банки съгласно валутния план и с разрешение на съответния компетентен валутен орган.

Валутният контрол е необходим, за да се осигури спазването на държавния валутен монопол и изпълнението на валутния план, като не се допуска непланово разходване на валутни ценности.

Всички сделки и действия, имащи за предмет валутни ценности, сключвани или извършвани между местни лица или между местни и чуждестранни лица, ще подлежат на валутен контрол.

В законопроекта за сделките с валутни ценности и за валутния контрол се предвижда цялостен валутен контрол да се упражнява от Министерството на финансите. Същевременно се дават права на Министерството на външната търговия да упражнява валутен контрол върху сделките и действията, свързани със стокообмена с чужбина и с услугите по този стокообмен, а на Българската народна банка и Българската външнотърговска банка — да упражняват текущ валутен контрол върху сделките и действията с валутни ценности.

Сделките и действията с валутни ценности, извършвани от предприятия, учрежденията и организациите, подлежат на контрол и от страна на съответните министри и ръководители на ведомства.

За осигуряване упражняването на валутния контрол в законопроекта за сделките с валутни ценности е предвидено също така, че всички плащания между страната и чужбина се извършват само чрез Българската народна банка — респективно Българската външнотърговска банка.

В същия законопроект се урежда и въпросът за имуществата на чуждестранни лица в страната и на местни лица в чужбина.

Предвижда се, че без разрешение на Министерството на финансите не могат да бъдат извършвани сделки, с които чуждестранни лица прехвърлят в собственост на местни лица или местни лица прехвърлят в собственост на чуждестранни лица имущества, намиращи се в страната, както и сделки, с които местни лица прехвърлят на чуждестранни или други местни лица имущества в чужбина.

Не е необходимо такова разрешение за завещаване на имущества в полза на чуждестранни или местни лица.

Предвижда се, че местните физически лица, които дължат суми в левове на чуждестранни лица, са длъжни да ги внасят по сметка „Местни лева“ в Държавната спестовна каса на името на чуждестранното лице.

Чуждестранното лице, което притежава суми по сметка „Местни лева“, ще може да разпорежда с тях в размери и срокове, които ще бъдат определени от Министерството на финансите.

Добиването и преработването на злато, сребро и платина в какъвто и да е вид, както и сделките със същите метали и скъпоценни камъни между местни лица ще се извършват по реда на закона и на наредба, одобрена от Министерския съвет.

Забраняват се сделки със златни монети, злато, сребро и платина на слитъци и в суров вид, с изключение на тия, които ще бъдат разрешени в наредбата, за която споменах по-горе.

Забраняват се също така покупко-продажбите и каквито и да е други сделки със златни, сребърни и платинени изделия и скъпоценни камъни между физически лица с изключение на обичайните дарения.

Изкупуването на златни, сребърни и платинени изделия и скъпоценни камъни ще се извършва от предприятия и организации, определени от Министерския съвет. Продажбите на такива ще се извършват от държавните търговски предприятия.

Изработването, преработването и поправките на златни, сребърни и платинени изделия ще се извършват от предприятия и лица, указани в наредба на Министерския съвет.

От особено голямо значение е граничният контрол върху износа и вноса на български банкноти и монети, чуждестранна валута и други валутни ценности.

Случаите, в които ще се разрешава да бъдат изнасяни и внасяни такива ценности, ще бъдат указани в наредбата, одобрена от Министерския съвет.

Правилата, от които ще следва да се изхожда при приемането ѝ, са следните:

По начало се забранява износ на български банкноти и монети. Местни лица ще могат да изнасят български банкноти до размери, определени в наредбата.

Местни лица могат да изнасят чуждестранна валута, която са получили за тази цел от Българската народна банка, съответно от Българската външнотърговска банка.

Чуждестранните лица могат да внасят свободно неограничени количества чуждестранна валута и да изнасят тази валута, която не са изразходвали в страната.

Упражняването на граничния контрол върху вноса и износа на валутни ценности се извършва от митническите контролни органи.

В законопроекта се дава изчерпателно определение на понятията валутни ценности, местни лица и чуждестранни лица, с което се дава ясност на съответните правни норми.

Тъй като законът не може да обхване всички подробности, чието уреждане е необходимо, с чл. 43 се дава право на министъра на финансите да издава наредби за приложението му.

Наредбите, с които се въвеждат нови забрани, ще подлежат на утвърждаване от Министерския съвет.

Валутният монопол и валутният контрол у нас се уреждаха след 9 септември 1944 г. със Закона за търговията с външни платежни средства (Д. в., бр. 208/12. IX. 1946 г.) и с наредби, издадени въз основа на него от Българската народна банка с одобрението от министъра на финансите. Този закон бе отменен с Указ за отменяване на Закона за търговията с външни платежни средства и за наказанията за валутни нарушения, като бяха издадени вместо него 986-то постановление на Министерския съвет от 22. XII. 1952 г. и други постановления и разпореждания на Министерския съвет относно сделките с валутни ценности, с които нормативни актове се уреждат понастоящем въпросите на валутния режим у нас. Това отменяване на закона е било продиктувано преди всичко от съображения за по-голяма гъвкавост, за да може по-маневрено да се отговаря на възникналите най-различни нужди във връзка с упражняване на валутния контрол.

Поради голямото народностопанско значение на материята, уреждана от тези нормативни актове и поради обстоятелството, че за нарушението им се носи наказателна отговорност по чл. 240 от Наказателния кодекс, ще бъде по-правилно основните положения на валутния режим у нас да се уредят отново със закон, както това е направено в много страни.

За нарушението на Закона за сделки с валутни ценности и за валутния контрол и на постановленията на Министерския съвет във връзка с приложението му е предви-

дено да се носи наказателна отговорност по чл. 240 от Наказателния кодекс, по който текст досега се носеше отговорност и за нарушение на 986-то постановление на Министерския съвет относно сделките с валутни ценности, което досега беше основното постановление на контрола върху сделки с валутни ценности.

* Вследствие на засилените стопански, културни и други връзки между страната и чужбина и особено в резултат на бързото развитие на България като туристическа страна и нарасналия брой на частни пътувания на български граждани в чужбина в последно време се увеличиха значително сделките с валутни ценности, подлежащи на валутен контрол. Същевременно се увеличиха и нарушенията на валутното законодателство.

Всичко това налага:

да се засили контролът върху пътуващите между страната и чужбина български граждани, за да се предотврати изнасянето на български банкноти и монети и на придобита незаконно в страната чуждестранна валута, както и да се ограничи непозволен внос и износ на стоки;

да се засили контролът в страната за недопускане български граждани да придобиват чуждестранна валута по незаконосъобразен начин от чужденци;

да се предвиди повишаване на наказанията за валутни нарушения.

За увеличаване наказанията за валутните нарушения Министерският съвет одобри проекта за Закон за изменение на чл. 240 и 241 от Наказателния кодекс, който ви се предлага за разглеждане и гласуване.

В проекта се предвиждат следните увеличения на наказанията в сравнение със сега действащия текст на чл. 240 от Наказателния кодекс:

Ако деянието е извършвано систематически или стойността на предмета му е в големи размери, да се налага наказание лишаване от свобода от една до шест години и глоба от петстотин до четири хиляди лева вместо лишаване от свобода до три години и глоба до четири хиляди лева, както е сега.

Ако стойността на предмета на деянието е до сто и петдесет лева, наказанието да бъде глоба в троен размер на стойността, но не по-малко от петдесет лева. Досега се налагаше глоба в двоен размер на стойността на предмета на деянието, ако същата стойност е до сто лева, като не беше предвиден минимален размер на глобата.

За останалите случаи на нарушение на валутното законодателство наказанието да бъде лишаване от свобода до три години и глоба от триста до три хиляди лева вместо

лишаване от свобода до три години и глоба до четири хиляди лева.

Предвидените в законопроекта мерки, съчетани с мерките, които следва да се вземат за предотвратяване и откриване на валутните нарушения, ще допринесат за тяхното намаляване и с това ще запазят народното стопанство от щетите, нанасяни му чрез тези нарушения.

Моля, другарки и другари народни представители, да разгледате и гласувате предложените законопроекти. (*Ръкопляскания*)

Председател акад. Сава Гановски: Другари и другарки народни представители! Аз смятам, че ще бъде целесъобразно законопроектите да бъдат разгледани отделно.

Има думата др. Асен Цукев като докладчик на комиссиите, разгледали този законопроект.

Моля да бъдат прочетени техните предложения.

Докладчик Асен Цукев: (Чете)

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет и Законодателната комисия по законопроекта за сделките с валутни ценности и за валутния контрол

1. В чл. 1 след думите „върху сделките“ да се добавят думите „и действията“.

Съображения. С допълнението, което се предлага, текстът на чл. 1 се поставя в съответствие с чл. 2 на законопроекта.

2. В чл. 3, буква „г“ след думата „местни“ да се добави думата „лица“.

Буква „д“ на същия член да се измени така:

„д) злато, сребро и платина в монети, слитъци, в суров и преработен вид и скъпоценни камъни, когато са предмет на сделки между местни и чуждестранни лица или на износ и внос извън обичайните размери.

Съображения. С предлаганата нова редакция на буквата нейният текст се изяснява, като се определя, че няма да се считат за валутни ценности внасяните и изнасяните златни, сребърни и платинени изделия в обичайните размери. Поправката в буква „г“ е редакционна.

3. В ал. I на чл. 4 думите „По смисъла на този закон за местни лица се считат“ да се заменят с думите „Местни лица по смисъла на този закон са“.

Съображения. Изменението е редакционно.

4. В буква „а“ на ал. II от чл. 5 думата „напуснали“ да се замени с думите „излезли от.“

Съображения. С поправката се прави терминологично уточняване.

5. В чл. 8 след думата „упражнява“ да се добави думата „валутен“.

Съображения. Поправката е редакционна. С нея се пояснява, че в случая се касае за упражняването на валутен контрол.

6. В чл. 12 след думите „физически лица“ да се добави думата „само“.

Съображения. С добавката се дава по-определена редакция на текста, без той да се изменя по същество.

7. Към чл. 16 да се добави следното изречение:

„Курсовете се обнародват периодически в Държавен вестник.“

Съображения. Комисиите считат, че е правилно да се обнародват в Държавен вестник официално установените курсове.

8. Член 18 да се заличи.

Съображения. Комисиите считат, че не е необходимо да се формулира подобно правило в закона.

9. В ал. I на чл. 19 думата „научаване“ да се замени с думата „узнаване“.

В ал. II на същия член след думите „По решение на Министерския съвет“ да се добавят думите „а за конкретни случаи — от Министерството на финансите“.

Съображения. Поправката в ал. I е редакционна. С допълнението в ал. II се предоставя възможност на министъра на финансите да продължава срока на лица, които по уважителни причини са възпрепятствувани да декларират валутни ценности.

10. Към чл. 20 да се добави следната нова ал. II:

„Министърът на финансите може да разреши на местни лица, които са били на работа или в командировка в чужбина, да внасят на влог в Българската външнотърговска банка неизразходваната от тях чуждестранна валута.“

Съображения. С предлаганата нова алинея се дава възможност и се насърчават лица, които са били на работа или командировка в чужбина, да не изразходват изцяло редовно придобитата от тях валута.

11. В чл. 22 думите „само с разрешение на“ да се заменят с думите „след съгласуване с“.

Съображения. С предлаганото изменение се цели да се подчертае, че Министерството на финансите при упражняване на контрол ще взема предвид и законните интереси на наследника.

12. В чл. 25 думите „освен в“ да се заменят с думата „извън“.

Съображения. Поправката е редакционна.

13. Алинея II на чл. 30 да се заличи.

Съображения. Текстът на алинеята, която се предлага за заличаване, е излишен, тъй като този въпрос е уреден в уставите на банките.

14. В ал. I на чл. 34 думите „частни лица“ да се заменят с думите „физически и юридически лица“.

В ал. II на същия текст след думите „Упражняването на“ да се добави думата „граничен“.

Съображения. Предлаганите поправки са редакционни. С тях се внася уточняване в текста

15. В ал. I на чл. 36 думите „Престъпленията по чл. 240 от Наказателния кодекс“ да се заменят с думите „Нарушенията на този закон и на постановленията на Министерския съвет по приложението му“.

В ал. II на същия член думите „престъпления по чл. 240“ да се заменят с думите „нарушения на чл. 240“.

Съображения. Поправките са редакционни.

16. Член 38 да се заличи.

Съображения. Комисиите предлагат този текст да се заличи, за да не се допускат изключения от принципа, залегнал в чл. 48 от Наказателния кодекс.

17. В чл. 41, ал. I думите „престъпленията по“ да се заменят с думите „нарушенията на“.

В ал. II на същия член думите „Отменяват се § 1, 2 и ал. I на § 3 от“ да се заменят с думите „Отменява се“.

Съображения. Поправката е редакционна.

18. Член 42 да се заличи.

Съображения. Комисиите предлагат този текст да се заличи, тъй като не е необходимо този въпрос да се урежда от закона.

Председател на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет: **С. Дълбоков**

За председател на Законодателната комисия: **А. Цукев.**

Председател акад. Сава Гановски: Има думата за изказване др. Кирил Несторов — председател на БНБ.

Кирил Несторов: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Априлският пленум на ЦК на БКП възстанови правилния курс на нашето обществено развитие. На Осмия конгрес нашата партия взе курс за бърза индустриализация на страната, което доведе до голям подем на цялата наша икономика. Реален израз за постиженията от правилната политика на партията след Априлския пленум е ускореният растеж на обществения продукт и на националния доход. Не е излишно да се подчертае още един път, че от 1956 г. до 1965 г. общественият продукт е нараснал със 159,9%, а националният доход — със 135,9%. Само преди 7—8 дни българският народ получи възможността да чуе от доклада на др. Живко Живков пред националното съвещание на стопанския и партийен актив забележителните успехи при изпълнението на плана за първите пет месеца на тази година. От тези данни се вижда, че планът за промишлената продукция е преизпълнен с 5,8%. Дадена е надпланова продукция за повече от 180 млн. лева, а в сравнение с миналата година промишлената продукция е нараснала с 15,7%, или с повече от 450 млн. лева.

Ние не можем да не изтъкнем, че тези изключително големи успехи се дължат и на новата система на ръководство на народното стопанство, която под ръководството на ЦК на партията дава мощен тласък за развитието на нашите производителни сили, за увеличаване на натрупванията и трудовите доходи на населението.

В духа на новата система напоследък се извършиха значителни промени в организацията на народностопанските отрасли, във външнотърговската дейност и във финансово-кредитната ни система.

Бързото и стабилно развитие на нашата икономика по пътя на социализма и комунизма обуславя устойчивостта на нашата национална парична единица като отражение на правилната икономическа политика на Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет. Освен със съответното златно покритие стабилността на нашия лев е осигурена и със стоковите фондове на нашата социалистическа държава, които се пускат на пазара по установени цени.

На 9 септември 1944 г. народната власт завари като наследство от капитализма пълна инфлация в страната. Нашият лев беше останал без всякакво златно съдържание. В резултат на бързото преустройство и развитие на икономиката на социалистически основи народната власт успя да възстанови златното съдържание на лева през 1952 г. на 0,130687 грама чисто злато, а при втората парична реформа от 1962 г. то беше увеличено почти шест пъти и достигна 0,759548 грама чисто злато. Следователно сега злат-

ното съдържание на лева е около 70 пъти по-голямо от нивото му през 1928 г., когато беше официално обявено така нареченото стабилизиране на лева. Към края на 1944 г. фактически на базата на паритета на швейцарския франк то беше намалено още повече, или сега то е по-голямо от 1944 г. над 100 пъти. Индексът на цените на дребно у нас е намален през 1965 г. в сравнение с 1952 г. с 25%, а покупателната сила на лева нарасна с около 33%. Това доведе до бързо нарастване на жизненото равнище на населението. Постоянното нарастване на стабилността на нашия лев е органически свързано с марксистко-ленинското схващане, че колкото по-стабилна е паричната единица, толкова по-голяма е реалността на трудовите доходи. Във връзка с това трябва да отбележим, че само през изтеклата четвърта петилетка паричните доходи на населението в нашата страна нараснаха с 52,7%. Голям тласък в нарастването на жизненото равнище на нашия народ дава постановлението на ЦК на партията, Министерския съвет и Централния съвет на профсъюзите за увеличаване заплатите на здравните и други категории работници и служещи. Още по-светли перспективи са начертани в досегашните разработки за предстоящата пета петилетка.

Другарки и другари народни представители! Големите успехи на нашата страна в областта на стопанското развитие обуславят непрекъснатото разширение на нашите международни икономически отношения. Народна република България застава на международния пазар като важен и конкурентоспособен контрагент. На тази основа външно-търговският стокообмен от 117 млн. лева през 1939 г. достигна през 1965 г. крупната сума 2493 млн. лева. Това е един огромен ръст, който най-добре характеризира победата на социалистическия строй и могъщото развитие на производствените сили. Не е излишно да посочим, че само за периода 1960—1966 г. стокообменът на страната с чужбина е нараснал почти два пъти. Удвоиха се и държавите, с които търгува нашата страна. Докато през 1939 г. страната ни е търгувала само с 52 държави, и то главно от Европа, през 1965 г. тяхното число достига до 101 страни във всички части на света, в това число Азия, Африка, Америка, Австралия. Както се вижда, през последните години стокообменът на нашата страна с чужбина нараства с бързи темпове, разнообразиха се начините на конкретното осъществяване на стокообмена, подобриха се организационните форми на работа. Нашата страна в съответствие с нейния икономически растеж започна да изнася стоки на кредит, увеличи се вносът на крупни индустриални съоръжения и др.

Разширението на нашата външна търговия доведе до значително увеличение обема на международните разчети. Об-

щата сума на плащанията по външнотърговския стокообмен през 1965 г. се увеличи с 15% в сравнение с 1964 година, а обемът на реекспорта — с 20%. Като важна крачка в развитието на нашата външнотърговска дейност трябва да се изтъкне правото, което се даде във връзка с приложението на новата система на отделни предприятия да търгуват с чужбина и за засилване на материалния стимул да използват при определени условия реализираната валута.

Ние трябва да подчертаем, че неспирният процес на демократизация на страната след Априлския пленум широко разтвори нашите граници. Ние сме свидетели на успешното развитие на международния туризъм. Все по-голям брой чуждестранни туристи идват у нас, привлечени от нашата красива Родина — прекрасни морски плажове, величествени планини, старинни градове, уникални природни и археологически паметници и др. Решително влияние за развитието на туризма оказват и удобствата, които са създадени за туристите в черноморските курортни комплекси и планинските летовища. В резултат на всичко това броят на чуждестранните туристи през 1965 година достигна цифрата 1 069 388 души. В сравнение с 1964 г. това означава едно повишение с 32%, а в сравнение с 1961 г. увеличението е повече от 4 пъти.

Независимо от това растящите доходи на нашето население и разширяването на неговите културни интереси дава възможност на все по-голям брой наши граждани да правят пътувания в чужбина. Това е друго направление, по което се разширяват нашите отношения с другите страни.

Бурното развитие на нашата външна търговия и особено международният туризъм представляват широка основа за непрекъснато увеличение на покупко-продажбите на валута. Несъмнено през сегашния етап в тази област назряха нови условия, които изискват и нов валутен режим. Необходимо е в границите на страната да се установи по-строга валутна дисциплина като важен елемент в борбата за още по-голямо засилване покупателната сила на нашия лев. Известно е, че при сегашното положение отделни наши и чужди граждани се увличат в извършване на валутни нарушения, което не е в духа на нашия строй и представлява грубо нарушение на нашата социалистическа законност. Чрез тези нарушения става възможно да се посяга върху нашето национално богатство.

Досега сделките с валутни ценности и валутният контрол, както добре подчерта другарят министър на финансите, се уреждаха с 986-то постановление на Министерския съвет от 22. XII. 1952 г. и Указа за отменяване на Закона за търговията с външни платежни средства.

От издаването на 986-то постановление на Министерския съвет и на Указа за отменяване на Закона за търговията с външни платежни средства изминаха 14 години. За този период нашето валутно законодателство изигра своята положителна роля. През това време станаха обаче дълбоки изменения у нас. Разшириха се много нашите икономически и валутни отношения с чужбина, силно нарасна международният туризъм, станаха големи структурни изменения, промени се валутният режим в много страни, с които Народна република България има отношения, опрости се валутният режим по нетърговските ни плащания със социалистическите страни, разреши се пренасянето и обмяната на известни суми в местни парични знаци между социалистическите страни и т. н.

Това налага да се издаде нов валутен закон, който да отчете всички тези изменения.

Освен това разшириха се правата на министрите и ръководителите на ведомствата. Сега действащото 986-то постановление излишно се занимава с редица технически подробности, които спъват неговото приложение. Необходимо е новият закон да урежда само основните въпроси на валутния режим у нас, като се възложи на министъра на финансите да издава наредби и тълкувания за неговото приложение, което ще го направи по-пригоден за новите условия.

В резултат на всичко това е внесен от Министерския съвет и представен за разглеждане и гласуване от Народното събрание и проект за закон за сделките с валутни ценности и валутния контрол и проект за закон за изменение на чл. 240 и 241 от Наказателния кодекс.

Даването на първия нормативен акт формата на закон е правилно. То определя важното значение, което той има, като се вземе предвид, че с него се урежда държавният валутен монопол, начинът на извършване сделките с валутни ценности, обхватът на валутния контрол и средствата за неговото провеждане, както и нарушенията във връзка с валутните сделки, за извършването на които са предвидени наказателни санкции.

Трябва да се отбележи, че по същия начин — именно със закон — се урежда валутният режим и в почти всички социалистически страни: в Полската народна република, Чехословашката социалистическа република, Германската демократична република, Социалистическа република Румъния, Унгарската народна република, Социалистическа федеративна република Югославия.

Кои са по-съществените основни положения, които са залегнали в закона:

1. Законът урежда държавния валутен монопол, който представлява изключително право на държавата в лицето

на натоварените от нея органи — банките, да извършва всички операции с чужда валута, злато и други редки метали и да концентрира в свои ръце валутните ценности, като ги използва най-рационално в интерес на социалистическото строителство и за укрепване стабилността на националната парична единица. Чрез валутния монопол се дава възможност на страната ни да осигурява в областта на валутно-финансовите си отношения с другите социалистически страни все по-голямо сътрудничество, координация и взаимопомощ и да изгражда правилно своите валутни отношения с несоциалистическите страни.

Принципът за държавния валутен монопол като неделима част и допълнение на монопола на външната търговия, обхващащ извън това и всички валутни операции от нестоков характер, е прокаран твърдо и последователно в целия закон.

По силата на този принцип Българската народна банка и Българската външнотърговска банка имат изключителното монополно право да извършват операциите, отнасящи се до плащанията с чужбина. Това представлява нормативната основа за съсредоточаване в банките на всички валутни ресурси на страната и за тяхното рационално и целенасочено използване в интерес на нашето народно стопанство.

От друга страна, все по силата на този принцип валутните ценности, придобити от местни физически или юридически лица, подлежат на отстъпване на банките, освен ако по силата на правителствено разпореждане или на дадено разрешение от Министерството на финансите част от тях могат да бъдат използвани пряко от тези лица. Като следствие от това местните лица могат да се снабдяват с валутни ценности само от банките съгласувано с валутния план на страната и с разрешение на компетентния валутен орган.

2. Законът урежда сполучливо един от важните въпроси на валутната политика — въпроса за валутния контрол. Този контрол спомага да се подобрява валутното планиране и да се приемат по-благоприятни валутно-финансови условия за външнотърговските сделки; да се осигурява срочното постъпление на чуждестранната валута и се повишава валутно-финансовата дисциплина в страната. Наред с това валутният контрол преследва всички валутни сделки и операции, които са извършени в нарушение на валутното законодателство. Валутният контрол има широк обхват на действие и обширни контролни възможности.

Законът за първи път у нас разграничава ясно валутно-контролните функции на отделните органи — Министерството на финансите, Министерството на външната търговия, Българската народна банка и Българската външнотърговска банка.

Министерството на финансите съгласно закона извършва цялостния валутен контрол в страната. То провежда контрол за опазване на държавния валутен фонд, за изпълнение на валутния план и спазване на валутното законодателство, както и върху сделките с валутни ценности на предприятията, учрежденията, организациите и гражданите.

Министерството на външната търговия от своя страна упражнява валутен контрол върху сделките, свързани със стокообмена с чужбина и с услугите във връзка с този стокообмен. То разрешава по-специално сключването на сделки за износ и внос, одобрява валутно-финансовите и търговските условия на сделките и контролира плащанията по тях.

На Българската народна банка и Българската външно-търговска банка законът възлага да упражняват текущ контрол върху валутните операции с чужбина. Извършвайки разплащанията с другите страни, те са длъжни същевременно да контролират законността на всяко едно плащане. Банките трябва да въздействуват за срочното извършване на операциите и за правилното оформяване на всички документи и задължения към и от чужбина. В банковите операции се отразяват най-напред слабостите и недостатъците, явили се при изпълнение на валутния план. Техните сигнали трябва да служат като предизвестие за всички други контролни органи, да вземат мерки за отстраняване на слабостите в един или друг участък. Така например всяко значително изоставане в изпълнението на плана по износа се чувствува осезателно най-напред в банката, която среща затруднения на плащанията с чужбина, тъй като намаляват при известни случаи нейните валутни постъпления. Това са сигнали за недостатъци, които тя съобщава на съответните органи и централни ведомства, за да предприемат необходимите мерки за отстраняването им и за правилното регулиране на валутните операции.

Сделките с валутни ценности, извършвани от предприятията, учрежденията и организациите, подлежат на контрол и от страна на съответните министри и ръководители на ведомства, които отговарят пряко и непосредствено за изпълнение на възложените им задачи.

Законът, както посочихме, урежда правилно въпросите за валутния контрол и разграничава както никога досега точно компетентностите на отделните органи, които упражняват този контрол. На това негово качество следва да се даде положителна оценка.

3. При нарушаването на закона за сделките с валутни ценности и за валутния контрол и на постановленията на Министерския съвет във връзка с приложението му е предвидено да се носи наказателна отговорност по чл. 240 от Наказателния кодекс.

За изменението на този текст е внесен законопроект, който предвижда някои разумни увеличения на санкциите за извършване на валутни нарушения. Това предложение следва да се приеме за правилно и навременно.

Вследствие на засилените икономически, културни, спортни и други връзки между нашата страна и чужбина, вследствие на развитието на България като голяма туристическа страна и нарасналия брой частни пътувания на български граждани в чужбина сделките с валутни ценности, подлежащи на валутен контрол, напоследък се увеличиха значително. Това доведе и до известно нарастване на нарушенията на валутното законодателство.

В какво се състоят главно тези нарушения?

Български банкноти и някои стоки се изнасят незаконно от пътуващи за чужбина наши граждани. Извършват се непозволенни сделки, при които български пари се дават на други лица в страната, за да се осигури получаването на чужда валута тук или в чужбина. Допускат се незаконни сделки със залто и други валутни ценности.

В някои случаи тези нарушения се извършват за съвсем неголеми суми. В много случаи самите техни извършители не съзнават напълно противоправния и противообществения характер на деянието си. И в тези случаи те представляват обаче нарушение на нашето валутно законодателство и на социалистическата законност. Подобни нарушения нанасят материални щети на държавата. Те увреждат нейната валутна политика, подбиват стойността на българския лев, стават причина в страната да се внасят понякога ненужни стоки и се изнасят ценни предмети, да не постъпва следуюмата се чужда валута. Особено укоримо е, когато подобни нарушения се извършват систематически.

Напоследък се забелязва все по-голям интерес към българския лев в чужбина. Това е резултат на разширяващите се отношения с чужбина и главно на развитието на туризма в България. Редица чуждестранни банки в Австрия, Швейцария, Западна Германия, Италия, Ливан и др. започват да прекупуват и продават български лева, изнесени по незаконен път. В резултат на това се подбива курсът на българския лев в чужбина, а много чуждестранни граждани се снабдяват с лева в чужбина и пристигат с тях у нас, внасят ги незаконно и се издържат с тях, без да отстъпват валута на нашата страна. Разбира се, това са все още изолирани случаи.

България разходва огромни суми за създаване на материална база за развитие на туризма — хотели, ресторанти, пътища, обзавеждане и т. н. Естествено е, че тези разходи следва да се покрият с валутните приходи от туризма. За това е необходимо да се предприемат по-решителни мер-

ки срещу незаконното внасяне на български лев от чужбина.

Строги мерки следва да се вземат също така срещу ония български граждани, които изнасят незаконно и отстъпват български парични знаци в чужбина. Българският лев е наша национална валута, която обслужва вътрешните разплащания. Нашето валутно законодателство не позволява износа и обръщението на български пари в чужбина освен за изключенията, направени за социалистическите страни, и то за незначителни суми.

Това, че българският лев е наша вътрешна затворена валута, не подкопава неговата стабилност. Напротив, на настоящия етап от нашето развитие това спомага да се поддържа стабилно парично обръщение и Народна република България има стабилно парично обръщение. Всяко значително изнасяне на левове в чужбина и тяхното обръщение на пазара може само да вреди на нашето стопанство и да подрива стабилността на българския лев, от което не е заинтересуван нито един български гражданин.

Напоследък се наблюдават и други валутни нарушения. Наши и чуждестрани граждани в някои случаи започват да обменят левове за чужда валута. Това е грубо нарушение на нашето валутно законодателство. Правото да изкупуват чуждестранна валута имат само банките и работещите по тяхно пълномощие валутни бюра на ДСП Балкантурист и други организации. Има и недобросъвестни граждани, които извършват незаконна покупка и продажба на чужда валута на територията на нашата страна.

За ограничаването на тези нарушения трябва да се води борба. При нея е необходимо да се използват различни средства: методите за разясняването и възпитателното въздействие, засилване на контрола и подобряване на неговото качество. Нужно е обаче в случая да бъде предвидено и известно разумно увеличение на установените в закона наказания. Това ще има своето значение за ограничаване на нарушенията, и то не толкова със своя санкционен характер, колкото със своя превантивен, предупредителен характер.

Предложението, което се прави в законопроекта за увеличаване на санкциите, не може в никакъв случай да се счита, че е в разрез с линията за все по-пълното и последователно разгръщане на социалистическата демокрация у нас, на което не един път е обръщал внимание председателят на Министерския съвет др. Тодор Живков и който прави всичко възможно за нейното дълбоко внедряване в икономическия и културния живот на Народна република България.

Предлаганото увеличаване на санкциите, което ще действа преди всичко за предотвратяване извършването на

валутни нарушения, не е в несъответствие с този основен принцип на нашето обществено развитие. Този принцип в никакъв случай не означава, че е позволено да се извършват нарушения на нашите закони; нещо повече, той изисква винаги точното и пълно съблюдаване на социалистическата законност.

Преследването и санкционирането на валутните нарушения не представлява и ограничаване на туризма и на правата на чуждестранните граждани. То цели да се създаде ред по отношение на оперирането с валутни ценности, какъвто задължителен ред съществува във всички страни в света.

Другарки и другари народни представители! Нашата страна има забележителни успехи във всички отрасли на народното стопанство. Тя има сериозни завоевания и в областта на външната търговия, валутния монопол и международния туризъм. За тяхното непрекъснато развитие партията и правителството и лично др. Тодор Живков полагат неуморни и най-големи грижи. Във връзка с тяхното по-нататъшно развитие обаче е необходимо да съществува една точна регламентация на материята за валутния монопол, валутните сделки и валутния контрол, която да държи сметка за промените, извършени на сегашния етап на нашето развитие, и да има една система от правилно определени санкции за лицата, които извършват валутни нарушения.

Считам, че предлаганият закон решава успешно тази задача.

Моля, другарки и другари народни представители, да гласувате предложените законопроекта. *(Ръкопляскания)*

Председател акад. Сава Гановски: Следващият народен представител, който желае да се изкаже по законопроекта, е другарят Евгений Матеев.

Има думата проф. Евгений Матеев.

Чл.-кореспондент проф. Евгений Матеев: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Както е изтъкнато в мотивите към разглеждания законопроект, контрол върху валутните ценности и сделките с тях съществува и сега, преди да е приет още новият закон, само че контролът понастоящем се извършва въз основа на постановления и правилници. И ако сега се предлага този контрол да бъде обособен със закон, то е по две причини:

първо — от юридическо естество, във връзка с наказателните санкции по чл. 240 от Наказателния кодекс, и

второ — по икономически съображения, във връзка с голямото значение на валутните ресурси на страната и го-

лямата роля, която външната търговия и платежите играят за нейната икономика.

Считам, че няма да бъде излишно, ако бъдат приведени тук някои данни по този въпрос.

Ако вземем за база 100 националният доход на страната през 1939 година, неговата динамика за изтеклия период може да се характеризира със следните индексни числа:

През 1948 година имаме възстановяване на довоенното равнище, през 1960 година националният доход достига 282, т. е. без малко тройно увеличение, а в 1964 година, последната година, за която имаме официални и окончателни данни — 364, т. е. повече от 3 и половина пъти.

Както се вижда, това е едно голямо увеличение на националният доход, с каквото малко страни от нашия социалистически лагер могат да се похвалят.

Във връзка с растежа на населението индексът на националният доход, пресметнат на човек, разбира се, е по-малък, но въпреки това увеличението е голямо.

Тези индекси дават най-синтетичния и обобщаващ израз на бързото икономическо развитие на нашата страна, показват мощен растеж на производителните сили, които се осигуряват от нашия социалистически строй, от ползотворния труд на народа, под ръководството на Българската комунистическа партия.

Нека да видим как в същия този период се е развивала външната търговия на страната и да направим сравнение с растежа на националният доход.

Ако и тук вземем за 100 равнището от 1939 година, ще получим следните индекси на физическия обем на външно-търговския обмен, т. е. по съпоставими цени: за 1960 година — 494, без малко 500, за 1964 година — 849, т. е. 8,5 пъти увеличение.

И така развитието на икономиката в цялост се изразява в 1960 година в сравнение с 1939 година с увеличение по-малко от 3 пъти, а развитието на външнотърговския обмен се увеличава 5 пъти.

Сравнението показва, че външната търговия бързо увеличава своето значение за икономиката на страната, че за десетина години нейната роля се е почти удвоила.

Как се е развивал този процес през следващите години?

През 1964 година в сравнение с 1939 година външната търговия се е увеличила, както се посочи, 8,5 пъти, а националният доход е увеличен 3,5 пъти.

Както се вижда, това изпреварване продължава, и то с още по-високи темпове. След 1960 г. развитието на нашите икономически връзки с другите страни бурно и още по-бързо расте, както абсолютно, така и — това е особено важно — относително. Докъде е достигнала ролята на външно-

търговския обмен в икономиката на България, се вижда особено релефно от следното сравнение. Още в 1962 г. срещу всеки 100 лв. чиста продукция, създадена в страната, ние имаме по съпоставими цени 26 лв. износ и съответно толкова внос. Иначе казано, суровините, материалите, завършените средства за производство и предмети за потребление, които внасяме и които изнасяме, които, така да се каже, минават било като износ, било като внос през тази особена химическа реторта от външната търговия, се равняват на повече от половината на крайния продукт на страната. През 1965 г. това сравнение ще покаже по всяка вероятност някъде към две трети.

Приведените сравнения не оставят никакво съмнение в жизненото значение за икономиката на страната на който и да било въпрос, засягащ нейните икономически отношения с другите страни. А въпросът за платежния баланс на страната и нейното валутно стопанство, въпросът за режима на управление и контрол на това стопанство заема централно място в икономиката на външната търговия и в отношенията на външната търговия към стопанството на страната в цялост.

Законопроектът, който ние разглеждаме, засяга именно тази област и това обстоятелство определя неговото голямо значение. Между участието на страната в международното разделение на труда, от една страна, и вътрешното развитие на нейната икономика, от друга страна, има много тясна взаимна връзка. Такава връзка съществува следователно и между управлението на валутното ни стопанство, от една страна, и управлението на вътрешната икономика в цялост, от друга страна.

Така растежът на външнотърговския обмен и увеличението на валутните ресурси на страната може да се разглеждат като пряко следствие от нейната растяща икономическа мощ.

Целият износ на довоенна България през 1939 г. осигурява 63 400 000 лв. валутни постъпления по сегашния курс на лева и тогавашните международни цени. В 1964 г. само износът на машини и други средства на труда, каквито тогавашна България не е изнасяла нито за стотинка, осигурява 277 000 000 валутни лева по същия курс и по сегашни международни цени, т. е. над четири пъти повече от всички валутни постъпления на буржоазна България.

Без бързата индустриализация на страната ние не бихме могли да разширим валутните постъпления с включването на такива нови ресурси, каквито имаме сега, без модернизирването и специализирането на селското стопанство, без увеличаването на добивите и повишаване производителността на труда в него, ние не бихме могли да разширим селскостро-

панския износ и да повишим качеството и степента на обработка на селскостопанската продукция — консерви вместо плодове, вино в бутилки, цигари и пр.

Но, изтъквайки тези факти, ние трябва да обърнем внимание и на другия край на нещата. Бидейки следствие от икономическото развитие, растежът на международния обмен е същевременно и негово условие. Съвременното развитие на производителните сили изисква едновременно висока концентрация и масово производство, от една страна, и все по-богат и разнообразен асортимент на продукцията, от друга страна. Форма за разрешаване на това противоречие е общественото разделение на труда. И за големите страни, но особено за малките страни разделеният на труда се превръща по необходимост в международен обмен. И ако бъде забавено това развитие, неминуемо се появяват пречки и пред растежа на производителните сили.

Така например ние не бихме могли да постигнем известните на всички ни успехи в електромашиностроенето, ако няхахме широкия, пряк и косвен износ на електромоторите. Ако разчитахме само на собственото си потребление, нашето производство би било на половина и повече по-малко, следователно по-скъпо. Далеч в по-голяма степен това важи за електрокарите, електротелферите и т. н. Нашата консервна промишленост също така не би могла да достигне сегашното си състояние без широките пазари, които ѝ са осигурени, а от тук и важни селскостопански отрасли, като производство на плодове, зеленчуци, грозде, вино, тютюн, цигари и др.

С пълно основание и често се изтъква у нас огромното значение на братското сътрудничество между социалистическите страни и по-специално на тесните икономически връзки на нашата страна със Съветския съюз. С оглед на въпроса, който разискваме тук, трябва да изтъкнем, че това сътрудничество е основата на успехите, които имаме в областта на външнотърговския обмен. Тук са заложили корените на цялото наше валутно стопанство. В 1964 г. 80% от нашите валутни ресурси от износа произхождат от социалистическите страни. Социалистическият пазар осигурява преди всичко възможностите за специализация, за концентрация и окрупняване на производството както в промишлеността, така и в селското стопанство.

Това обстоятелство е еднакво важен фактор за развитието на производителните сили в нашата страна, както и пряката помощ, която получаваме главно от Съветския съюз с кредити, научно-технически обмен, доставка на важни суровини, машини и пр.

Ценността на една валута се определя от това, какво може да се купи с нея. С нашите валутни ресурси в рубли ние купуваме решаващи за нашата страна енергетични су-

робини, огромна част от метали, памук, машини и голяма част от химикалите, необходими за икономическото строителство.

Трябва да се отбележи и друго важно обстоятелство все в същото направление. Облягайки се върху пазарите, които имаме в социалистическите страни, в това число особено в Съветския съюз, както и върху доставката на решаващи стоки, необходими за нашата икономика, развивайки във връзка с това концентрацията и специализацията на производството в отделните отрасли, ние получаваме възможност да излизаме все по-нашироко и на несоциалистическия пазар.

Когато преценяваме нашите успехи на този пазар — несоциалистически — ние винаги помним, че сме в състояние да ги достигнем, защото връзките ни със социалистическата икономика ни създават здрав тил. Без тази опора не бихме могли да достигнем масово производство, а следователно и нужното качество и равнище на разноските, които ни позволяват да излезем с успех и на капиталистическия пазар.

Във връзка с тази страна на нещата социалистическа България също може да се гордее заслужено с успехи. В 1964 г. ние сме получили от износа на несоциалистическите пазари 233 000 000 лева валутни, т. е. близо четири пъти повече отколкото буржоазна България по същия курс, а по цени на съответната година, въпреки че целият износ на буржоазна България е бил тогава именно от тези пазари — сега те участвуват само с 20%, една пета участие, а четири пъти повече по абсолютна сума, отколкото буржоазна България.

Успоредно с растежа на нашата икономическа мощ, успоредно с по-нататъшното укрепване и бързо разширяване на икономическите връзки със социалистическите страни ще растат и нашите възможности да отделяме повече експортни ресурси и за другите пазари и което в случая е особено много важно — да си осигуряваме необходимите условия за техния пласмент на тези пазари. Както се вижда, нашето братско сътрудничество със социалистическата система не само че не е пречка, а, напротив, представлява предпоставка, основа, тил за разширяването на международния обмен и с всички други страни. Това ясно се потвърждава от приведените малко по-горе данни за четворно увеличение на нашите валутни постъпления от износа на несоциалистическите пазари.

Само в течение на четири години — от 1960 до 1964 г., тези постъпления са повече от удвоени. Огромната и все повече растяща роля на износа и вноса, на валутните ресурси определя, както вече се спомена, и тяхното значение за народностопанското планиране у нас.

Успешното изпълнение на всеки наш план зависи в голяма степен от това, в каква степен ние сме в състояние да осигурим необходимите суровини, горива, машини, предмети за потребление, предвидени от внос, а за да внесем, трябва да има с какво да плащаме. За страни като България съображения, свързани с валутния план, определят във все по-голяма степен всички показатели на плана: за стокооборота — внос на памук, метали, химикали, готови предмети за потребление; за капиталните вложения — внос на машини; за производствената програма — внос на суровини, възможност за пласмент и т. н. Затова валутният контрол, борбата за успешно осъществяване на валутните планове са неделима и все по-важна част от нашето планиране изобщо. Във връзка с голямото и все повече увеличаващо се значение на валутното планиране за нашия народностопански план бързо назрява една двойка задача. От една страна, задачата се състои в това да се разширява все повече обхватът на тези икономически органи у нас, върху които ляга изпълнението на валутния план, които са едновременно и заинтересувани, и отговорни за успешното разширяване на износа и вноса. Не може цялата тежест на международния обмен да легне изключително и само на плещите на тесен кръг служители. В това направление, а именно в разширяването на базата, така да се изразим, върху която се изгражда обменът, са постигнати сериозни успехи. Решаваща роля играе съгласуването на нашите проектопланове с проектопланове на братските страни, в което вземат участие, и то организирано участие, почти всички икономически органи, като се почне от решаващите заводи и се стигне до най-висшите органи на ръководство. За ръководителите и работниците на всеки завод става все по-ясно, че техните планове и техните успехи зависят тясно от осигуряването на пласмента и на доставките. И колкото по-ясно се свързва оценката на работата на всички органи с изпълнението на тези преки задачи, толкова по-големи ще бъдат успехите. Това е наложителна и крайно полезна линия на развитие.

Втората част от единната задача в това направление се състои в подобряване плановата дисциплина и валутния контрол. Жизнено важното значение на валутните ресурси за икономиката на страната, на което се спряхме по-горе, показва, че към тях трябва да се отнасяме с изключителна загриженост и пестеливост. Преди да се изразходва всяка рубла и всеки долар, трябва да се направи най-задълбочена сметка и от гледна точка както на отделния завод, така и на националната икономика. Гаранция за тази тясна връзка е правилното съчетаване на широката инициатива със здравия контрол. Затова проектозаконът провъзгласява в чл. 7 като принцип „Министерството на финансите упражнява контрол

за опазване на държавния валутен фонд, за изпълнение на валутния план и за опазване на валутното законодателство, както и върху сделките и действията с валутни ценности на предприятията, учрежденията, организациите и физическите лица“.

Едва ли е нужно да се изтъква, че за едно предприятие или организация, които се вдъхновяват при операциите си с валута от грижите на добър стопанин, на социалистическа икономика, този контрол не представлява ограничение на тяхната пряка компетентност, отговорност и инициатива.

Затова контролът от името и в полза на социалистическото общество, от една страна, и инициативата при правилното използване на компетенциите и правата на отделните органи на обществото не си противоречат, а се допълват. Трябва да отбележим, че тъкмо оперирането с валутните ресурси е предмет на най-системен и ежедневен контрол, в една или друга форма, с едни или други средства, в зависимост от условията във всички страни, в това число и във всички капиталистически страни. Това е област, в която интересите на гражданите и на отделните предприятия влизат в особено тесен досег с интересите на страната като цяло.

Ако погледнем към близката история на нашата индустриализация, както и на съвременната наша икономическа политика, ще констатираме, че почти всяка стъпка напред в нашето развитие е придружена с огромни усилия за осигуряването на нужната валута и за постигане на рационалност в нейното използване. С най-грижливо и многократно съпоставяне на целите всичко е нужно и полезно да бъде внесено, но от това, което е нужно и полезно, какво трябва на всяка цена да осигурим и какво можем, макар и със своето сърце да отложим за следващия път. Не трябва да се мисли, че тази загриженост, която ни налага по няколко пъти да броим парите си в националната кесия, е предизвикана от недоимък. Недоимък е нещо относително. Такава загриженост беше нужна например в 1956 г., когато вносът даваше само 353 000 000 лв. валута, и в 1964 г., когато даваше 1 146 000 000 валутни лева, три пъти повече, и в 1966 г., и през следващата година.

Законопроектът, който разглеждаме, осигурява необходимата обща нормативна база за изграждането на правилен валутен контрол. Той дава възможност да се вземат на негова основа такива постановления и наредби, които ще разширят икономическата база в нашата страна на вноса и на износа и в същото време ще концентрират и насочат ресурсите там, където те най-целесъобразно ще бъдат използвани.

Поради всичко това ще бъде правилно ние да гласуваме за приемането на този законопроект. (*Ръкопляскания*)

Председател акад. Сава Гановски: Има думата народният представител проф. Петко Кунин.

Проф. Петко Кунин: (*От трибуната*) Другарки и другари! Такъв един закон е абсолютно необходим. Всички, които говориха досега, дадоха достатъчно мотивировка и аргументация за това. Нашето развитие все повече и повече ще се свързва с другите страни и не бива да мислим, че попълната индустриализация на страната ще намали нашите връзки с чужбина. Специализацията и концентрацията, напротив, ще разширяват нашите връзки и затова нашата външна търговия и нашите външноекономически отношения, валута, ценности ще играят огромна роля и ще играе все по-голяма роля такъв контрол, планиране на такъв контрол и монополът на този контрол е абсолютно необходим.

На мен не ми е ясно защо е необходим следният абсолютизъм. В чл. 18 е казано: „Органите, на които са възложени функциите по приложението на този закон, не са длъжни да мотивират решенията си пред молителите.“ Разбирам да кажем за някои частни лица, но ние на нашите стопански предприятия и обединения, на които все повече даваме инициативи и права и които по решение на Министерския съвет все повече ще излизат като стопанска единица и на външния пазар, да не даваме мотивировка — не е правилно. Да отидеш като представител на такова предприятие в Министерството на финансите и да ти кажат: „Не сме длъжни да ти дадем отговор“, не е правилно.

Аз мисля, че това не е основателно. Ако се разбира друго, нека да бъде написано ясно, за да се разбере ясно.

Аз смятам, че тук трябва да се направи една бележка към този член, а именно, че това не се отнася за държавните стопански предприятия и обединения. На тях при всички случаи трябва да се дават обяснения.

Министър Димитър Попов: Член 18 се залича.

Проф. Петко Кунин: Извинявам се, че напразно приказвах досега. Аз не чух това. Но тъй като съм взел думата, ще кажа, че одобрявам законопроекта и ще гласувам за него, но това нещо ме смущаваше.

Председател акад. Сава Гановски: Другари народни представители! Желаете ли друг да се изкаже по предложението за законопроект? — Няма желаещи.

Моля да се съгласите да не пристъпваме към гласуването на самия законопроект, а комисиите, които са го разгледали, да се занимаят отново и да разгледат някои необходими уточнения в него. Други предложения има ли? — Няма.

Понеже пета точка от дневния ред е свързана с този законопроект, моля да се съгласите да отложим и нея, за да бъде тя разгледана непосредствено след предишната точка.

Има ли други предложения? — Няма.

Моля народните представители, които са съгласни с това пререждане на точките, да гласуват. Такъв е вътрешният ред. — Мнозинство. Приема се.

Следващата точка шеста от дневния ред е:

Разглеждане на законопроекта за създаване Инспекция за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за създаване на Инспекция за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет

Другарки и другари народни представители! Въпросът за охраната и безопасността на труда е от голямо политическо и икономическо значение, поради което партията и правителството полагат непрестанни грижи за подобряване условията за работа на трудещите се. В предприятията се внедряват модерни средства за техническа безопасност, строят се хигиенични помещения с добре организирани работни места. Ежегодно в народностопанските планове се предвиждат средства за безопасността на труда. В резултат на тези грижи осигурен е значителен напредък в охраната на труда и техническата безопасност.

Все още обаче има слабости в дейността по охраната и безопасността на труда. В значителен брой промишлени предприятия и в селското стопанство трудовите злополуки се увеличават. От 1962 г. до 1965 г. трудовите злополуки са нараснали от 6 на 8%. Растат и професионалните заболявания.

Трудовите злополуки и професионалните заболявания носят големи загуби за народното стопанство. Само през 1964 г. държавният бюджет е отделил няколко десетки милиона лева за обезщетение, лекуване и пенсиониране на пострадалите от трудовите злополуки. Загубите са много по-големи, като се имат предвид и разходите, направени за допълнително възнаграждение за вреден труд. Към тях трябва да се прибавят и загубите от произведената продукция.

Проучванията показват, че над 80% от злополуките се дължат на организационни слабости — подценяване и пре-

небрегване на въпросите по техническата безопасност от ведомствата и предприятията, лоша организация на работните процеси и на работните места, недостатъчно обучение по безопасността, слаба пропаганда, неефикасен контрол по техническата безопасност и пр.

Контролът по охраната на труда не е ефикасен. Той се упражнява от много места — от профсъюзите, Министерството на народното здраве и социалните грижи, Министерството на архитектурата и благоустройството, ведомствата и др., дейността на които не е достатъчно координирана.

Трябва да се отбележи също, че ведомствата, предприятията и учрежденията често пъти не се съобразяват с указанията на контролните органи по охраната и безопасността на труда.

За да се преодолеят тези слабости, необходимо е дейността по охраната и безопасността на труда решително да се подобри.

Налага се да се създаде надведомствен държавен орган, който да бъде главният отговорник за провеждане на линията на партията и правителството по охраната на труда. Той трябва да бъде към Министерския съвет. По този начин правителството ще държи изцяло в свои ръце такъв важен въпрос, какъвто е здравето и безопасната работа на трудещите се.

Този орган ще обединява многобройния и разпокъсан контрол, ще направлява и обобщава дейността по охраната и безопасността на труда. Наред с това той ще извършва и оперативен контрол в някои големи предприятия и строителни обекти.

Със законопроекта се предвижда контролната инспекция да има изключителни права. Тя ще утвърждава общодържавните норми по безопасността на труда, задължителни за всички ведомства и организации, а под нейно ръководство ще се изработват ведомствените норми. Тя ще може да спира работата на предприятия и организации, когато нарушават грубо правилата по безопасността на труда. Нейните указания ще бъдат задължителни за всички ведомства, предприятия и организации. Ръководителят на инспекцията ще може да налага административни наказания — глоба до 1000 лв. на виновните лица и до 50 000 лв. на предприятията, които не изпълняват правилата по безопасността на труда.

Със създаването на инспекцията няма да се отнемат правата на професионалните съюзи по охраната на труда и на Министерството на народното здраве и социалните грижи по хигиената на труда.

Моля другарите народни представители да гласуват предложения законопроект.

Председател на Министерския съвет: **Т. Живков:**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за създаване на Инспекция за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет

1. Създава се Инспекция за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет за промишлеността, енергетиката, минодобива, строителството, транспорта, селското и горското стопанство, язовирите и други отрасли и обекти със задача да направлява, координира, контролира и отчита дейността по безопасността на труда в страната.

2. Инспекцията за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет съгласувано със заинтересуваните ведомства и с Централния съвет на профсъюзите изработва и утвърждава общодържавните норми по безопасността на труда, задължителни за всички държавни, стопански и обществени органи.

Ведомствените норми по безопасността на труда се изработват и утвърждават от съответните ведомства под ръководството и контрола на инспекцията.

3. Разпоредбите на Инспекцията за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет, издадени в рамките на нейната компетентност, са задължителни за всички министерства, ведомства, организации и контролни органи.

4. Органите на инспекцията имат правата и задълженията, предвидени в Кодекса на труда по въпросите на безопасността на труда, включително и да спират работата на предприятия, строителни обекти и други, когато се допускат груби нарушения на правилата и нормите по безопасността на труда.

5. За нарушения на правилниците и нормите по безопасността на труда ръководителят на инспекцията или упълномощено от него лице налага:

а) на виновните лица:

дисциплинарни наказания, предвидени в Кодекса на труда. Наказанията понижаване в степен или група, превеждане или преместване на по-нископлатена работа и уволнение се налагат съгласувано със съответния ръководител на централно ведомство или председател на изпълнителен комитет на окръжен народен съвет. Дисциплинарните наказания на лица, заемащи изборни длъжности, се налагат от съответните органи по предложение на инспекцията;

глоба до 1000 лв;

б) на предприятията — глоба до 50 000 лв.

Нарушенията се установяват с акт от органите на инспекцията. Наказанието глоба може да се обжалва по реда на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

6. С този закон не се отменят правата на профсъюзите по безопасността на труда.)

Бюрото е уведомено, че доклад от името на вносителя няма да се прави по този въпрос, поради подробните мотиви, с които се обосновава създаването на тази инспекция. Давам думата на докладчика на комисиите др. Васил Петров Топалски да направи съответни предложения.

Докладчик Васил Топалски: (Чете)

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Комисията по народното здраве, труда и социалните грижи и на Законодателната комисия по законопроекта за създаване на Инспекция за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет

1. Заглавието на законопроекта да се измени така: „Закон за Инспекция за надзора по безопасността на труда при Министерския съвет.“

Съображения. Поправката се предлага от комисиите, за да се избегне повторението на заглавието с текста на чл. 1 от законопроекта.

2. В чл. 1 след думите „транспорта, селското“ да се добави думата „водното“.

Съображения. С предлаганата добавка се прави уточняване в текста.

3. Член 5 да се прередактира така:

5. За нарушение на разпоредба на закон или правилник или на норма по безопасността на труда независимо от наказателната отговорност, ако има такава, ръководителят на инспекцията или упълномощено от него лице налага глоба:

- а) на виновния — в размер до 1000 лв.;
- б) на предприятието — в размер до 50 000 лв.

Нарушението се установява с акт от органите на инспекцията. Постановлението за налагане на глобата се издава от ръководителя на инспекцията или упълномощено от него лице и може да се обжалва по реда на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

За нарушенията по ал. 1 ръководителят на инспекцията или упълномощено от него лице може да налага и дисциплинарно наказание, предвидено в Кодекса на труда. Наказанията понижаване в степен или група, превеждане или преместване на по-нископлатена работа и уволнение се налагат съгласувано със съответния ръководител на централно ведомство или председател на изпълнителен комитет на окръжен народен съвет.

Дисциплинарните наказания на лица, заемащи изборни длъжности, се налагат от съответните органи по предложение на инспекцията.

Съображения. С предлаганата редакция текстът на чл. 5 от законопроекта, без да се изменя по същество, се подобрява в редакционно отношение.

4. Член 6 да се измени така:

„6. С този закон не се отменят правата на профсъюзите, на Министерството на народното здраве и социалните грижи и на другите ведомства и организации по безопасността и хигиената на труда.“

Съображения. С предлаганото допълнение се цели да се изясни в текста на закона, както това е посочено в мотивите към законопроекта, че със създаването на инспекцията при Министерския съвет няма да се ограничат дадените със законите права на министерствата, ведомствата и организациите по безопасността и хигиената на труда.

Председател на Комисията по народното здраве, труда и социалните грижи: **проф. д-р Р. Попиванов**

За председател на Законодателната комисия: **А. Цукев**“

Председател акад. Сава Гановски: Давам думата за изказване по законопроекта на народната представителка д-р. Роза Коритарова.

Роза Коритарова: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Опазването на живота, здравето и работоспособността на трудещите се е първостепенна грижа на Българската комунистическа партия и на народната власт.

Ето защо въпросът за охраната на труда е от извънредно голямо стопанско и политическо значение. Охраната на труда пряко и отблизо засяга здравето и живота на трудещите се. Пренебрегването на правилата, осигуряващи безопасен труд, засяга сериозно авторитета на партията и народната власт, нанася щети на народното стопанство.

Точното изпълнение на правилата за безопасен труд трябва да бъде основна задача на министерствата, комитетите, ведомствата, народните съвети, предприятията, учрежденията и организациите. А това е предвидено във всички нормативни актове, издадени от партията и правителството.

Предлаганият законопроект за създаване на Инспекция за надзор за безопасността на труда при Министерския съвет е продиктувано от нуждата за осъществяване на по-ефикасен контрол по изпълнението на правилата за опазване здравето на работниците и служителите в сегашния етап на социалистическо строителство. Целта е да се за-

сили контролът по охраната на труда и да се улесни разрешаването на някои проблемни въпроси по охраната на труда.

Другарки и другари народни представители! Създаването на правителствена инспекция по безопасността на труда не би дало желаните резултати, ако стопанските ръководители не променят отношението си по въпросите за охраната на труда и не се обърнат с лице към проблемите по безопасността и хигиената на труда, ако те не полагат постоянни грижи за подобряване трудовите и битовите условия на работниците и служителите, ако те заедно с грижата за изпълнението на плана не полагат грижи и за охраната на труда.

Трябва да се отбележи, че много административни и стопански ръководители правилно разбират тази своя задача и полагат необходимите грижи за непрекъснато подобряване трудовите условия в поверените им предприятия, както и за премахване причините на трудовите злополуки и професионалните заболявания. Поради това трудовите условия в тези предприятия са значително подобрени, злополуките и заболяванията намалени до минимум, а производственият план се изпълнява редовно. Такова е положението в отраслите на топливна промишленост, черна и цветна металургия, дърводобива и дървообработваща промишленост, както и в такива големи предприятия, като железопътен завод Г. Димитров — София, Корабостроителен и кораборемонтен завод — Варна, ДИП Стинд, Машиностроителен завод в Сопот и много други.

И все пак състоянието на безопасността и хигиената на труда в нашата страна не е добро. В редица предприятия и цели отрасли състоянието на безопасността и хигиената на труда не отговаря на социалистическите изисквания за безопасен труд, а трудовите злополуки и професионалните заболявания не намаляват.

Защо така се получава? Централният съвет на професионалните съюзи счита, че редица ръководители не оценяват достатъчно голямото значение на охраната на труда като важен фактор за увеличаване производителността на труда и не винаги точно изпълняват изискванията по безопасността и хигиената на труда. Такива ръководители не полагат системни грижи за подобряване условията на работа в предприятията, за спазване правилата и нормите по техническата безопасност и хигиената на труда от работниците.

Някои стопански ръководители обаче в стремежа си да представят състоянието по безопасността и хигиената на труда в предприятията им като добро и да не възстановяват по бюджета на Държавното обществено осигуряване из-

платените средства за обезщетение за трудови злополуки, укриват трудовите злополуки, като не ги регистрират и ги отчитат като битови злополуки. С това те заблуждават държавните органи, като създават невярна представа за действителното положение.

Като примери ще посоча автомобилния клон — Горна Оряховица, който за деветте месеца на 1965 г. е отчетел 75% по-малко от станалите трудови злополуки, и Държавното автомобилно предприятие — София — окръга, отчетело 33% по-малко злополуки.

Поради неизпълнение на санитарните правила и норми в някои отрасли професионалните заболявания и отравяния бележат увеличение. Това е характерно за мините и леярните, химическите предприятия, ринговите пещи, при производството на акумулатори, на строителни материали и др., където се създават условия за силикозни заболявания, заболявания от вибрационна болест. Например в минодобивния комбинат Г. Дамянов — Пирдоп, в металургичния цех концентрациите на серния двуокис са от 15 до 20 пъти над допустимите норми; в ОЦЗ Кърджали оловните аерозоли достигат до 200 пъти над нормата и т. н. В редица нови предприятия, в които е внедрена нова техника и технология, вместо да се подобряват условията за работа, те се влошават. В доменния цех при МК Кремиковци оловото е от 16—90 пъти над допустимите норми, а в района на Кремиковци атмосферният въздух е замърсен до 50 пъти над нормата. Производството на цинеб — Пловдив — серовъглеродът достига 400 пъти над нормата и др.

Не е в добро положение и производството на лични предпазни средства. Въпреки редицата правителствени документи във връзка с производството на лични предпазни средства и специално работно облекло Комитетът по химия и металургия, Комитетът по леката промишленост и Комитетът по машиностроене не изпълниха задълженията си да осигурят производството на тези предпазни средства. Ето защо на много места се работи без предпазни средства с всички рискове за здравето на работниците.

Определено трябва да се каже, че Комитетът по машиностроене и Министерството на строежите не осъществяват необходимите мероприятия за обезпращаване и оздравяване на работната среда. Нашата страна решително изостава от световните постижения в тази насока.

Тревожно е положението и с отравянията с препарати за растителна защита, като само за 1964 г. са регистрирани 120 случая, а за 1965 г. — 131 случая. Въпреки това Министерството на земеделието не взема необходимите мерки за предотвратяването на тези отравяния. В това отношение не е достатъчен и контролът от страна на органите на

Министерството на народното здраве и социалните грижи и на профсъюзните органи.

За съществуващите недостатъци по безопасността и хигиената на труда Централният съвет на профсъюзите многократно е сигнализирал ръководителите на съответните министерства и комитети, в резултат на което са набелязани съвместни мероприятия за по-нататъшното подобряване условията на труда. За това състояние по охраната на труда Централният съвет на профсъюзите е информирал неколккратно и Министерския съвет, в резултат на което са взети редица мерки за по-нататъшното подобряване състоянието по охраната на труда.

Съществен недостатък в работата на министерствата, ведомствата и предприятията е, че не предвиждат необходимите мероприятия за създаване на хигиенични и безопасни условия на труда още в процеса на проучванията, проектирането и строителството на новите предприятия. Проектантските институти и организации допускат груби нарушения на правилата и нормите по безопасността и хигиената на труда при проектирането на нови и реконструирането на стари предприятия. Много проектантски организации и институти при проектирането на машини, съоръжения и предприятия в страната в стремежа си да реализират икономии по проектосметните документации не се съобразяват с изискванията по безопасността и хигиената на труда и не предвиждат мероприятия по охраната на труда.

Централният съвет на професионалните съюзи счита, че не трябва да се утвърждават проекти, в които не е решен въпросът за осигуряване на условия за безопасен труд.

Някои стопански ръководители не изпълняват задълженията си по правителствени решения и произвеждат машини и съоръжения, които не са обезопасени или некачествено обезопасени, с което създават предпоставки за трудови злополуки и професионални заболявания. Такива бяха случаите, допуснати с производството на дървообработващи машини от завода в гр. Пловдив, ексцентър-пресите от завод Вапцаров — Плевен, подемно-транспортните кранове на завод Червено знаме — с. Дебелец, Великотърновско, производството на шмиргели на завода за микротелфери в Горна Оряховица и много други. Това доведе до изразходване неоправдано на редица средства за допълнително обезопасяване на машините и съоръженията, което в много случаи е некачествено и неефикасно.

Много административно-стопански ръководители грубо нарушават разпоредбите на Кодекса на труда, като пускат в експлоатация нови или реконструирани предприятия и цехове без спазване изискванията по безопасността и хигиената на труда, често пъти дори въпреки категоричната заб-

рана на органите по охраната на труда при профсъюзите и на здравните органи. Обезпокояващ е фактът, че в много случаи това се извършва по нареждане на отговорни ръководители. Само в Старозагорски окръг през 1965 г. са пуснати в експлоатация 36 обекта без знанието и участието на органите по охраната на труда. Такива нарушения са допуснати и в други окръзи, като например в стоманолезарния завод Вапцаров — Плевен, ДИП Мебелно обзавеждане — Брезник, ДИП Металургия — Горна Оряховица, и др.

Професионалните съюзи вече повече от 15 години успешно изпълняват възложената им от партията и правителството задача да упражняват държавен контрол по въпросите на охраната на труда. Разполагайки с многоброен доброволен актив по самите предприятия, професионалните съюзи имат възможност да разкриват своевременно нарушенията по охраната на труда, бързо и оперативно да решават тези въпроси, което е в интерес на работниците и на самото производство.

Другарки и другари народни представители! Недостатъците при осъществяване на контрола по охраната на труда допускат и профсъюзните органи и организации. Те бяха отчетени на състоялия се неотдавна Шести конгрес на профсъюзите.

Много профсъюзни органи и организации недостатъчно използват предоставените им в тази област права. Те все още проявяват неоправдано снизхождение към нарушителите на правата по безопасността на труда. Централният съвет на професионалните съюзи е вземал и взема мерки за подобряване стила и методите на работа на органите по охраната на труда при профсъюзите.

Как ние виждаме задачите на новата Инспекция по безопасността на труда при Министерския съвет?

Данните за състоянието на охраната на труда, които изложих, показват значителното подценяване на този въпрос от немалко отговорни ръководители. Ето защо създаването на контролен орган по въпросите на охраната на труда, пряко подчинен на Министерския съвет, означава по същество, че административните и стопанските ръководители отговарят пряко пред Министерския съвет за състоянието на безопасността в ръководените от тях предприятия и заводи. Това означава в същото време обаче, че и Министерският съвет трябва да търси непосредствена пряка отговорност за всяко нарушение на правилата и нормите за безопасна работа.

Напълно споделяме констатациите в мотивите на законопроекта относно размера на глобите. Ниският размер на глобите за нарушение по охраната на труда — до 80 лв., не

действува респектиращо спрямо нарушителите. Затова намирам за напълно оправдано и целесъобразно предлаганото увеличаване на размера на глобите до 1000 лева за ръководителите и отговорните длъжностни лица и до 50 000 лева за предприятията, които Инспекцията по безопасността на труда при Министерския съвет ще може да налага по новия закон.

Но въпросът за цялостно подобряване на работата по охраната на труда не може да бъде разрешен само по пътя на санкциите. Необходимо е осъществяването на комплекс от мероприятия за осъзнаване необходимостта от строгото спазване на правилата и нормите за безопасна работа, като се почне от проектирането и конструирането на машините и съоръженията, построяването на помещенията и сградите на заводите и предприятията и се стигне до обикновения работник-производител. Трябва дълбоко да се осъзнае, че за да създадеш машина, съоръжение или сграда, която грози здравето и живота на работника, не е само закононарушение, но и дело, несъвместимо с нашия социалистически морал.

Новата Инспекция по безопасността на труда при Министерския съвет трябва да изиграе решителна роля за подобряване условията на труда в нашата промишленост. Тази отговорна задача обаче може да се постигне по пътя на съгласуваните усилия на всички административни органи и с дейното участие на обществените организации и на първо място на профсъюзите.

Профсъюзите имат натрупан значителен опит в работата по охраната на труда. Като органи на обществения контрол, те ще продължат и в бъдеще борбата за създаване и поддържане на безопасни условия на труда, за намаляване и премахване на трудовите злополуки и заболяемостта. Новосъздадената инспекция при Министерския съвет ще може да се опира на този многоброен профсъюзен актив, да използва неговия опит и възможности.

Другарки и другари народни представители! Поради изложените съображения аз одобрявам напълно предложението от Министерския съвет за законопроект за създаване на Инспекция по безопасността на труда при Министерския съвет и ще гласувам за него.

Убедена съм, че новият закон, за който ще гласуваме, ще спомогне за обезпечаване на по-добри условия на работа в нашите предприятия и заводи. А това е предпоставка за по-висока производителност на труда, за запазване здравето и трудоспособността на нашата работническа класа, предпоставка за ускореното изграждане на материално-техническата база на социализма в нашата страна, за разцвета на социалистическата ни култура. *(Ръкопляскания)*

Председател акад. Сава Гановски: Следващият народен представител, който е записан да вземе думата по предложението законопроект, е др. проф. Лора Бакалова. Има думата др. Бакалова.

Проф. д-р Лора Бакалова: *(От трибуната)* Уважаеми другарки и другари народни представители! Трудът е вечно естествено условие на човешкия живот. Той е неразделно свързан с конкретните общественно-исторически условия. В социалистическото производство техническият, както и научният прогрес са свързани преди всичко с механизацията и автоматизирането на поглъщащите много труд и вредни за здравето трудови процеси, съдействащи за радикалното подобряване условията на труда, за намаляване на заболяемостта и травматизма сред работниците.

На практика се осъществяват предвижданията на Ленин, че техническият прогрес при социализма ще избави милиони работници от праха, дима и нечистотите и ще ускори превръщането на мръсните работилници в чисти и светли достойни за човека лаборатории. Широкото внедряване в социалистическото производство на нова техника, комплексното механизирание и автоматизиране на производствените процеси са най-важните фактори за повишаване на производителността на труда и за оздравяване условията на труда.

За да се запази здравето и осигури висока работоспособност на трудещите се, твърде голямо значение има системното подобряване и оздравяване на условията на труда, внедряването в практиката на редица мероприятия, разработвани от хигиената, физиологията и психологията на труда, а също така и от техниката на безопасността.

С развитието на социалистическото общество относителното тегло на профилактиката все повече и повече се увеличава в общите грижи както за отделния човек, така и за различните трудови колективи.

В нашата страна Българската комунистическа партия и нашето народно правителство полагат непрестанни грижи за осигуряване благоприятни условия за работа на трудещите се.

Предприятията се строят с обезопасени машини, в хигиенични помещения, с добре организирани работни места. Ежегодно в народностопанските планове се предвиждат средства за охраната на труда.

В резултат на тези грижи е осигурен значителен напредък в охраната на труда и техническата безопасност. Не са рядко вече предприятията, в които се работи при добри трудови условия и в които от години няма трудови злополуки.

Все още обаче има значителни слабости в дейността по охраната на труда и техническата безопасност, за които конкретни примери даде др. Роза Коритарова.

Трудовите злополуки и вредните трудови условия носят огромни загуби за народното стопанство във връзка със средствата, които се дават на пострадалите от трудовите злополуки за обезщетение съгласно Кодекса на труда, за пенсии поради инвалидизиране, за лечение, за допълнителни възнаграждения и привилегии за вреден труд. Това са преките непосредствени загуби, понасяни ежегодно от нашата икономика, без да се има предвид произведената продукция. Тези загуби са още по-големи, като се имат предвид разходите за общите заболявания, известна част от които се дължат също на трудовите условия.

Тревожно е, че тези загуби непрекъснато се увеличават. Растат и загубите на хора.

Състоянието на трудовите злополуки не отговаря на грижите, които партията и правителството полагат, и на равнището на развитието на нашата промишленост, чиито основни клонове — металургията и медодобивът, тежката химия и машиностроенето, се изграждат на съвременни изисквания на строителството, оборудването, хигиената и технологията.

За да се преодолеят всички тези слабости, да се издигне дейността по безопасността на труда на равнището на нашето икономическо и политическо развитие и рязко да се намалят трудовите злополуки, необходимо е да се вземат енергични мерки от икономически, административен и пропаганден характер.

Внесеният за разглеждане проектозакон за създаване на Инспекция за надзор по безопасността на труда при Министерския съвет е нов израз на грижите на Българската комунистическа партия за здравето на трудещите се в нашата страна.

Трябва да се подчертае, че за втори път през тази година Народното събрание обръща сериозно внимание на отделни страни от проблема за охраната на труда като важен момент за опазване здравето на трудещите се.

Народното събрание преди малко утвърди указ на Президиума за Държавна санитарна инспекция при Министерството на народното здраве и социалните грижи, чиято главна задача е да съдействува за запазване и укрепване здравето и трудоспособността на населението, като се грижи за внедряването на съвременните постижения на хигиенната наука в труда и бита.

С този нов указ Президиумът на Народното събрание даде власт на Държавната санитарна инспекция в кръга на нейната компетентност да дава задължителни за всички

ведомства, учреждения, предприятия, организации и лица предписания за подобряване санитарната обстановка на трудовия процес.

След като с Указа за Държавната санитарна инспекция се утвърди система за хигиената на труда, сега с новия закон, предложен от правителството, се цели да се решат и проблемите на втория съществено важен дял в охраната на труда — техническата безопасност.

Техническата безопасност, това е широка система от технически мерки за обезопасяване на машините и съоръженията, имащи за цел предотвратяване на трудовите злополуки в производството и на злополуките, свързани с някои големи строежи и съоръжения, като язовири и др.

Аз искам да подчертая важността и навременността за създаването към Министерския съвет на инспекция като надведомствен орган, който да бъде главният отговорник за провеждане линията на партията и правителството по надзора върху безопасността на труда. С мястото, което ще заеме тази инспекция при Министерския съвет, ако тя правилно организира своята дейност, може да се постигне твърде много.

С оглед да се подобри текстът на закона са предвидени някои корекции и допълнения, между които аз отдавам особено значение на чл. 6, който се привежда в съответствие с мотивите и в който се казва, че с този закон не се отнемат правата на профсъюзите по охраната на труда и на Министерството на народното здраве и социалните грижи по хигиената на труда.

Това уточняване е твърде важно, както това се изтъква и в самите мотиви. То е необходимо, за да се подчертае отговорността, която остава за профсъюзите и Държавната санитарна инспекция при Министерството на народното здраве и социалните грижи.

Всъщност по такъв начин се завършва цялостната система по контрола на изпълнителните органи при Министерския съвет, Министерството на народното здраве и социалните грижи и центъра по въпросите на охраната на труда.

Тази система по такъв начин ще се доближи до системата на охраната на труда в Съветския съюз, където в това отношение опитът и постиженията са несъмнени.

Аз предлагам на другарите народни представители да приемат закона с внесените от постоянните комисии поправки и да гласуват за неговото утвърждаване. С това ще се създадат нови допълнителни условия за опазване здравето на трудещите се и подобряване системата за борба с трудовите злополуки, ще се създадат и условия за техническа безопасност, каквито отговарят на изискванията на нашата социалистическа държава.

Като член и подпредседател на Постоянната комисия по народно здраве бих искала да спра вниманието и на един може би процедурен въпрос. Моля при внасянето на законопроекта за разглеждане от постоянните комисии да се осигурява достатъчно време, достатъчен срок, за да могат членовете на комисията с необходимата задълбоченост да се запознаят с тях и да осигурят компетентни предложения за Народното събрание, ако такива са необходими. (*Ръкопляскания*)

Председател акад. Сава Гановски: Друг народен представител не е записан за изказване по законопроекта. Желает ли някой друг да се икаже? — Няма.

Другарки и другари народни представители! Понеже вносителят на законопроекта не прави никакви бележки относно направените предложения в законопроекта, то ние ще пристъпим към неговото гласуване.

Предлагам законопроектът да бъде гласуван изцяло.

Има ли други предложения? — Няма.

Онези от народните представители, които са съгласни с така направеното предложение, моля да гласуват. Приема се.

Има думата др. Васил Топалски.

Докладчик Васил Топалски: (Чете)

„ЗАКОН

**за Инспекция за надзора по безопасността на труда
при Министерския съвет“**

Председател акад. Сава Гановски: Народните представители, които са съгласни с така прочетеното заглавие на законопроекта, моля да гласуват.

Пълно единодушие, приема се.

Докладчик Васил Топалски: (Чете)

„1. Създава се Инспекция за надзора по безопасността на труда при Министерския съвет за промишлеността, енергетиката, минодобива, строителството, транспорта, селското, водното и горското стопанство, язовирите и други отрасли и обекти със задача да направлява, координира, контролира и отчита дейността по безопасността на труда в страната.

2. Инспекцията за надзора по безопасността на труда при Министерския съвет, съгласувано със заинтересуваните ведомства и с Централния съвет на профсъюзите, изработва и утвърждава общодържавните норми по безопасността на труда, задължителни за всички държавни,

стопански и обществени органи.

Ведомствените норми по безопасността на труда се изработват и утвърждават от съответните ведомства под ръководството и контрола на инспекцията.

3. Разпоредбите на Инспекцията за надзора по безопасността на труда при Министерския съвет, издадени в рамките на нейната компетентност, са задължителни за всички министерства, ведомства, организации и контролни органи.

4. Органите на инспекцията имат правата и задълженията, предвидени в Кодекса на труда по въпросите на безопасността на труда, включително и да спират работата на предприятия, строителни обекти и други, когато се допускат груби нарушения на правилата и нормите по безопасността на труда.

5. За нарушение на разпоредба на закон или правилник, или на норма по безопасността на труда, независимо от наказателната отговорност, ако има такава, ръководителят на инспекцията или упълномощено от него лице налага глоба:

а) на виновния — в размер до 1000 лева;

б) на предприятието — в размер до 50 000 лева.

Нарушението се установява с акт от органите на инспекцията. Постановлението за налагане на глобата се издава от ръководителя на инспекцията или упълномощено от него лице и може да се обжалва по реда на глава XXVIII от Наказателно-процесуалния кодекс.

За нарушенията по ал. 1 ръководителят на инспекцията или упълномощено от него лице може да налага и дисциплинарно наказание, предвидено в Кодекса на труда. Наказанията понижаване в степен или група, превеждане или преместване на по-нископлатена работа и уволнение се налагат съгласувано със съответния ръководител на централно ведомство или председател на изпълнителен комитет на окръжен народен съвет.

Дисциплинарните наказания на лица, заемащи изборни длъжности, се налагат от съответните органи по предложение на инспекцията.

6. С този закон не се отменят правата на профсъюзите, на Министерството на народното здраве и социалните грижи и на другите ведомства и организации по безопасността и хигиената на труда.“

Председател акад. Сава Гановски: Другарите народни представители, които са съгласни с така прочетения текст на законопроекта, моля да гласуват. Приема се единодушно.

С това и тази точка от дневния ред приключи.

Предлагам на народните представители петнадесет минути почивка.

(След почивката)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: (Звъни) Другарки и другари народни представители, заседанието продължава.

Преминаваме към разглеждане на точка седма от дневния ред, а именно:

Разглеждане на законопроекта за пренаименуване на някои комитети при Министерския съвет в министерства.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта:

МОТИВИ

към законопроекта за пренаименуване на някои комитети при Министерския съвет в министерства

Другарки и другари народни представители! Централният комитет на Българската комунистическа партия и Министерският съвет след задълбочено обсъждане на досегашните резултати от експериментирането на новата система приеха Основни положения на новата система на ръководство на народното стопанство. При разискването по документа бе подчертано, че наред с другите мерки, свързани с прилагането на новата система, е необходимо да се подобряват и усъвършенствуват структурата и формите на ръководство и управление на народното стопанство. Опитът показва, че в условията на все по-голямото усложняване на производствено-техническите и стопанските връзки ефективно ръководство на народното стопанство може да се осъществява само върху основата на отрасловия принцип. В това отношение особена роля има да играят държавните стопански обединения.

Засилването на икономическите методи на ръководство на стопанските организации с изграждането на държавните стопански обединения изисква да се внесат съответни изменения в задачите, дейността и методите на централните стопански ведомства. Те трябва на дело да се превърнат в органи на правителството за осъществяване държавното ръководство на икономиката. Централните държавни органи трябва да се освободят от несвойствените им функции, като съсредоточат вниманието си главно върху решаването на основните проблеми и задачи. Като държавен орган те трябва да се за-

нимават с въпросите на производствено-техническата и стопанската политика на развитие на съответните отрасли, да ръководят, координират, направляват и контролират дейността на държавните стопански обединения в определен сектор на икономиката.

Във връзка с това правилно ще бъде отрасловите комитети да бъдат пренаименувани в министерства, тъй като новите им функции и задачи съвпадат с функциите и задачите на останалите стопански министерства.

Моля, другарки и другари народни представители, да гласувате предлагания законопроект за пренаименуване на някои комитети при Министерския съвет в министерства.

Председател на Министерския съвет: **Т. Живков**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за пренаименуване на някои комитети при Министерския съвет в министерства

Член единствен. Пренаименуват се:

Комитетът по химия и металургия в Министерство на химията и металургията.

Комитетът по машиностроене в Министерство на машиностроенето.

Комитетът по енергетиката и горивата в Министерство на енергетиката и горивата.

Комитетът по леката промишленост в Министерство на леката промишленост.

Комитетът по хранителната промишленост в Министерство на хранителната промишленост.

Комитетът по горите и горската промишленост в Министерство на горите и горската промишленост.)

Вносителят на законопроекта — председателят на Министерския съвет др. Тодор Живков, е уведомил Бюрото, че не ще прави доклад. Впрочем, мотивите към законопроекта са ясни.

Моля докладчикът на Законодателната комисия народният представител полковник Мирон Литов да изрази становището на комисията по законопроекта.

Докладчик полк. Мирон Литов: (Чете)

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Законодателната комисия по законопроекта за пренаименоване на някои комитети при Министерския съвет в министерства

Законодателната комисия предлага на Народното събрание да приеме горния законопроект така, както е предложен от Министерския съвет, без изменение.

За председател на Законодателната комисия: А. Цукев.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: По внесения законопроект няма записали се оратори.

Има ли някой народен представител, който би желал да направи предложение, да се изкаже? — Няма. В такъв случай ще пристъпим към гласуване. Има думата докладчикът.

Докладчик полк. Мирон Литов: (Чете)

„ЗАКОН

за пренаименоване на някои комитети при Министерския съвет в министерства“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Който е съгласен да се приеме заглавието на законопроекта, тъй както е прочетено от докладчика, моля да гласува. Мнозинство, приема се единодушно.

Докладчик полк. Мирон Литов: (Чете)

„Член единствен. Пренаименоват се:

Комитетът по химия и металургия в Министерство на химията и металургията.

Комитетът по машиностроение в Министерство на машиностроенето.

Комитетът по енергетиката и горивата в Министерство на енергетиката и горивата.

Комитетът по леката промишленост в Министерство на леката промишленост.

Комитетът по хранителната промишленост в Министерство на хранителната промишленост.

Комитетът по горите и горската промишленост в Министерство на горите и горската промишленост.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Моля народните представители, които са съгласни с текста на законо-

проекта — член единствен, тъй както се прочете от докладчика, да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

Понеже министърът на финансите е зает в комисия, Бюрото предлага да преминем към следващата точка от дневния ред — точка девета.

Които приемат това предложение, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Преминаваме към точка девета от дневния ред:

Разглеждане предложението на председателя на Върховния съд за избиране на съдебни заседатели за Върховния съд на Народна република България.

По този въпрос е постъпило предложение от председателя на Върховния съд, което ще ви прочета. (Чете)

**„До председателя на Бюрото на
Народното събрание**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Ангел Велев — председател на Върховния съд на Народна република България — относно избор на съдебни заседатели за Върховния съд

Другарю председател,

Съгласно чл. 25, ал. III от Закона за устройството на съдилищата, съдебните заседатели за Върховния съд се избират от Народното събрание за срок от 5 години. Мандатът на избраните през 1961 г. съдебни заседатели изтече през м. февруари т. г., поради което се налага в следващата сесия на Народното събрание да бъдат избрани съдебни заседатели за Върховния съд.

Във връзка с това моля да бъде внесено в Народното събрание настоящото предложение и да се вземе решение да бъдат избрани за съдебни заседатели за Върховния съд следните другари:

1. Стоян Абаджиев
2. Добри Алексиев
3. Демир Борачев
4. Георги Ганев
5. Николай Георгиев
6. Надя Живкова
7. Мария Захаријева
8. Слав Захариев
9. Петър Илиев
10. Петко Караделков
11. Владимир Калайджиев
12. Александър Манолов
13. Янко Марков

14. Иван Ненов
15. Мишо Николов
16. Христо Орловски
17. Стефан Павлов
18. Петър Панайотов
19. Иван Палийски
20. Васил Райдовски
21. Марин Радулов
22. Борис Спасов
23. Начо Симеонов
24. Стоян Сюлемезов
25. Александър Тодоров
26. Хараламби Трайков
27. Ангел Цанев
28. Ангел Цанков.

С другарски привет: **А. Велев.**“

По това предложение на председателя на Върховния съд желае ли някой да се изкаже? Няма ли някой, който би желал да направи бележки или да предложи други лица за съдебни заседатели? — Няма.

Тогава ще пристъпим към гласуване на предложението.

Моля народните представители, които са съгласни за съдебни заседатели за Върховния съд на Народна република България да бъдат избрани посочените в предложението на председателя на Върховния съд другари, да гласуват. Мнозинство. Приема се единодушно предложението на председателя на Върховния съд.

Предвид на това, че министърът на финансите е зает, ще направим още едно пререждане — ще преминем към точка дванадесета от дневния ред.

Които са съгласни с това предложение на Бюрото, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Минаваме към точка дванадесета от дневния ред:

Отчет на парламентарната делегация, посетила Чехословашката социалистическа република.

Има думата да направи отчет ръководителят на нашата парламентарна делегация, посетила Чехословашката социалистическа република, председателят на Бюрото акад. Сава Гановски.

Акад. Сава Гановски: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! По покана на председателя на Националното събрание на Чехословашката социалистическа република др. Бохуслав Лашовичка от 20 април до 4 май 1966 година Българска парламентарна делегация от 9 народ-

ни представители, водена от председателя на Бюрото на Народното събрание акад. Сава Гановски, гостува в братска Чехословакия. С това тя върна визитата на Чехословашката парламентарна делегация, посетила Народна република България през март 1965 година.

Делегацията прекара в Чехословакия 15 незабравими дни. Любезните домакини бяха съставили една прекрасна програма и блестяща организация за нейното изпълнение, което даде на нашата делегация възможност да се запознае със забележителните успехи на чехословашкия народ в областта на икономиката и културата, постигнати в годините на народната власт.

Делегацията посети столицата на Чехословакия — Златна Прага, — където бе тържествено посрещната на аерогарата от председателя на Националното събрание Бохуслав Лащовичка, подпредседателя на Националното събрание и председател на Словашкия национален съвет Михаил Худик, министри, депутати и други представители на чехословашката общественост. В Прага делегацията бе приета от първия секретар на Централния комитет на Чехословашката комунистическа партия и президент на републиката — Антонин Новотни, съвместно с председателя на правителството Йозеф Ленарт, от председателя на Националното събрание Бохуслав Лащовичка, от приматора (кмета) на града, от министъра на външните работи, от председателя на Чехословашката академия на науките и от министъра на земеделието и водното стопанство.

В Прага нашата делегация присъствува на тържественото награждаване на работниците-отличници за 1 май в Двореца Хратчани, на приема, даден от президента в тяхна чест, и наблюдава първомайската манифестация на пражките трудещи се.

Делегацията посети също градовете Бърно, Бланско, Готвалдов, Нитра, Кошице, Карлови вари, Пилзен и др., където води интересни разговори с членове на окръжните и градските народни съвети, разглежда заводи, трудово-кооперативни земеделски стопанства, научни институти и др.

Истински празник на дружбата между българския и чехословашкия народ бе гостуването на нашата делегация в кооперативното стопанство Георги Димитров в с. Нивнице, където бе тържествено посрещната с музика.

Обкръжена от особено внимание, топлота и сърдечност, делегацията прекара два дни в столицата на Словакия — Братислава, където бе приета от председателя на Словашкия национален съвет Михаил Худик, който я запозна с работата на Словашкия национален съвет и положението в Словакия.

На делегацията бе дадена пълна възможност да разгледа много исторически паметници, паметници на културата, да се запознае с жилищното строителство, с развитието на промишлеността и селското стопанство, да води интересни разговори с първия секретар на Централния комитет на Чехословашката комунистическа партия и президент на републиката, с ръководството на Чехословашкото национално събрание и Словашкия национален съвет, с председателя на парламентарни комисии и депутати, с ръководители на посетените окръжни и градски народни съвети, с работници и селяни, представители на научната мисъл, дейци на изкуството и културата, с представители на чехословашката общественост.

Пребиваването на нашата парламентарна делегация в Чехословашката социалистическа република от първия до последния ден бе превърнато в искрена манифестация на дружбата между двата братски славянски народа.

Другарки и другари народни представители! За икономическите и културните постижения на братския чехословашки народ вие сте слушали и чели немалко и ви са добре познати. Затова позволете ми да се спра накратко само върху работата на Чехословашкото национално събрание и да разкажа за някои интересни и полезни форми на работа.

Чехословашкото национално събрание се състои от 300 народни представители. Съгласно конституцията на Чехословашката социалистическа република този брой е неизменен.

От тях 222 са членове на Чехословашката комунистическа партия и на Словашката комунистическа партия, 20 са членове на Социалистическата партия, 20 на Народната партия, 10 на други партии, 28 са безпартийни.

Народната власт в братска Чехословакия даде равни права на жените. Във върховния орган на държавната власт — Чехословашкото национално събрание — сега заседават 60 от най-видните представители на жените в ЧССР.

По социален състав Националното събрание на Чехословашката социалистическа република коренно се различава от състава на парламентите при буржоазната власт. В него сега са представени не капиталистите и земевладелците, а трудовият народ.

От народните представители 101 са държавни, партийни и обществени дейци, 56 са работници в промишлеността, 53 — в селското стопанство, 66 са интелектуалци, 10 са военнослужещи, 10 са пенсионери, 1 домакин.

Сегашното национално събрание на Чехословашката социалистическа република е значително обновено — 151 от народните представители са преизбрани в последните избори, а 149 са новоизбрани.

Когато се спираме на дейността на Чехословашкото национално събрание, не може да не отбележим някои характерни моменти в нея:

1. През 1964 година Президиумът на Централния комитет на Чехословашката комунистическа партия приел резолюция за подобряване дейността на Националното събрание, която има основно значение за повишаване ролята на Националното събрание.

На базата на този партийен документ Националното събрание приело през същата година:

Решение за принципите на по-нататъшното задълбочаване дейността на Националното събрание и

Закон за вътрешния ред на Националното събрание.

Въз основа на тях Националното събрание развива и подобрява своята законодателна и контролна дейност.

2. Съгласно Конституцията на ЧССР правителството, Върховният съд и главният прокурор се избират от Националното събрание и се отчитат пред него за своята дейност. През сегашния (текущ) мандат Чехословашкото национално събрание е изслушало отчет за дейността на правителството, отчет за дейността на Словашкия национален съвет, отчет от председателя на Върховния съд за състоянието на социалистическата законност.

В делегациите, които Чехословашката социалистическа република изпраща на сесиите на ООН, е заведена практика да се включва и представител на Националното събрание.

Тези мерки, макар и бавно, но постепенно повишават ролята, издигат авторитета на върховния орган на власт — Чехословашкото национално събрание.

3. Решително подобрене бележи и законодателната дейност на Чехословашкото национално събрание. Тук работата по подготовката на законопроектите е малко по-различна. Най-напред ведомството-вносител на законопроекта изработва основните принципи, придружени с добре обоснована икономическа и политическа мотивировка. Тези основни принципи на законопроекта се внасят в Националното събрание. Президиумът (Бюрото) на Националното събрание ги изпраща на всички депутати и на парламентарните комисии, за да ги обсъдят внимателно и дадат своите бележки и предложения по тях.

Постоянните комисии, подпомогнати от най-добри специалисти от съответната област, внимателно и задълбочено преглеждат основните принципи на законопроекта и дават обосновано заключение по тях. Народните представители също дават своето мнение. След това законопроектът се връща на ведомството-вносител, което разработва текстуално проектозакона в духа на дадените от постоянните комисии

и народните представители препоръки и отново се внася в Националното събрание за разглеждане на сесия.

Народните представители в своите избирателни райони разглеждат изпратените им законопроекти с актив от специалисти, които имат отношение по законопроекта, или от широк кръг работници-практици и научни работници. Някои особено важни закони се поставят на всенародно обсъждане (дискусия), какъвто е случаят с Кодекса на труда, Гражданския закон и др.

Постоянните комисии отделят голямо внимание на подготовката на законопроектите. Така например проектът за Кодексът на труда е разглеждан от парламентарните комисии в продължение на шест месеца и по него са направени над 500 предложения.

В резултат на задълбочената работа на парламентарните комисии по Закона за висшите учебни заведения последният е претърпял 42 основни промени и текстовете му са били съкратени с една трета. Така той станал по-кратък, изложението по-стегнато, редакцията по-сполучлива. Всичко това спомага законите да бъдат по-семпли, по-разбираеми от народа и най-важното — да станат по-стабилни, да не се правят в тях чести изменения и допълнения. Излишни стават също многобройните тълкувания, правилници, наредби, инструкции и други по тяхното приложение.

4. Към Националното събрание на Чехословашката социалистическа република са създадени 11 постоянни комисии (комитети). Те работят по шестмесечни или годишни планове, одобрявани от Президиума (Бюрото) на Националното събрание. Комисиите обикновено заседават един път месечно по 2—3 дни. Те извършват проучвания по важни проблемни въпроси и упражняват контрол върху дейността на органите на управление. Така например постоянната комисия по народните съвети е организирала проверка на повече от 100 закона и над 1000 постановления на Министерския съвет, за да види доколко те съответствуват на новия начин на планиране и ръководство на народното стопанство. Комисията ще излезе със съответни предложения.

Постоянната комисия по външните работи периодически кани на своите заседания представители на Министерството на външните работи да докладват по различни въпроси на международното положение. Тя прилага и друга интересна форма на работа — кани посланици на Чехословашката социалистическа република в някои страни да докладват за отношенията на ЧССР с тях и какви въпроси стоят за разрешение. След дискусиите Министерството на външните работи най-внимателно се занимава с препоръките на постоянната комисия и взема съответни мерки по тях.

Постоянните комисии имат по-голяма самостоятелност в своята работа. Те правят проверки и дават на съответните министерства и централни ведомства препоръки. Министерствата са длъжни да отговарят на комисииите приемат ли или не техните препоръки. Ако министерствата не приемат препоръките, съответно се мотивират. Това от своя страна задължава комисииите да обмислят много добре своите препоръки. Ако дадено министерство не приеме препоръките на парламентарната комисия, а последната счете, че препоръките са важни за обществото, тя може да отнесе въпроса до Президиума (Бюрото) на Националното събрание или до самото Национално събрание, което взема задължително решение. На практика обаче в такива случаи е достатъчно Президиумът (Бюрото) на Националното събрание да се солидаризира с препоръките на парламентарната комисия, за да бъдат те проведени от съответното министерство.

5. Разрешете ми да кажа няколко думи за работата на народните представители от Чехословашкото национално събрание. По окръзи народните представители се ръководят от комитетите на Чехословашката комунистическа партия и съответно — Словашката комунистическа партия. Депутатите държат близка връзка с народните съвети по места и работят в най-тясно сътрудничество с изпълнителните комитети и постоянните комисии при съветите. Народните представители провеждат публични събрания и срещи със своите избиратели, консултират се с тях по принципите на законопроектите, проверяват мнението на гражданите по въпросите, по които извършват проверки. В някои окръзи се провежда ден на народния представител. В този ден народният представител приема в сградата на народния съвет жителите от избирателния си район и урежда техните предложения и оплаквания. Тази форма обаче не навсякъде се прилага. Повече се налагат организационните съвещания и беседи с гражданите.

Народните представители отнасят препоръките и оплакванията на гражданите до съответните парламентарни комисии, ако са от по-важен характер. От своя страна постоянните комисии ги включват като отделна точка от дневния ред на своите заседания и ги разглеждат.

Народният представител може, ако желае, да внесе и интерпелация в Националното събрание. Като система е въведено на всяка сесия да има въпроси и отговори.

6. По разглежданите в Националното събрание законопроекти стават оживени разисквания. Средно по законопроект се изказват от 10 до 15, а понякога и повече оратори.

Разискванията в сесиите на Националното събрание са особено оживени и интересни, когато в изказванията си народните представители се базират на опита и мнението на гражданите от техните изборителни райони.

Разискванията в Националното събрание не траят повече от 5 часа на ден. Това дава възможност на народните представители да отделят време да се консултират с членове на правителството или помежду си. Депутатите предварително се записват за изказване по законопроектите, както съобщават на кои моменти ще се спрат, за да не става дублиране, т. е. да не се изказват по едни и същи въпроси по няколко депутати.

7. Как се информират народните представители?

Президиумът (Бюрото) на Националното събрание определя редакционен съвет от народни представители, който издава „Информации за народните представители“. Те излизат редовно един път месечно. Тяхната задача е най-бързо и най-вярно да информират народните представители за цялата дейност на Националното събрание и неговите органи. От тази гледна точка списанието „Информации за народните представители“ е разделено на няколко части. Посредством „Информации от Президиума“ народните представители са информирани по всички принципни въпроси, обсъждани в този орган. Чрез „Информации от комитетите на Националното събрание“ получават подробна представа за всички проблеми, които се обсъждат в комитетите—народният представител е по принцип член само на един комитет и от собствената си дейност познава само проблемите на своя комитет. „Информации на комитетите“ му предлагат подробни информации, които може да използва както в Националното събрание, така преди всичко в изборителния район. В рубриката „За информация на народните представители“ се отпечатват важни постановления на правителството, коментар по някои основни въпроси, статистически сведения, имащи отношение към работата на народните представители, и т. н. Чрез рубриката „Кратки информации“ народните представители се запознават в кратце с най-важните икономически и обществени прояви в световното развитие.

Публикацията има поверителен характер и служи за вътрешните нужди на Националното събрание. Освен него я получават ръководителите на централните ведомства, висшите учебни заведения и някои други институции.

Издават се също стенографски дневници за заседанията на Националното събрание, албум за всеки мандат на Националното събрание, който съдържа снимки и списък на имената на народните представители, адресите им по ок-

ръзи и избирателни райони, структурата на органите на Националното събрание и др.

Другарки и другари народни представители! В Чехословашката република нашата парламентарна делегация бе посрещната навсякъде с голямо внимание и ѝ се предостави възможност да се срещне с различни слоеве на чехословашкото общество, да добие представа за живота и труда на чехословашкия народ. Делегацията води редица разговори с ръководството на Чехословашкото национално събрание и Словашкия национален съвет, с председатели на парламентарни комисии и народни представители, което ни даде възможност отблизо да се запознаем с опита в тяхната парламентарна работа.

Дните, прекарани от нашата парламентарна делегация в Чехословашката социалистическа република, бяха вълнуваща проява на вековната братска дружба, която свързва нашия и чехословашкия народ. Делегацията беше предмет на особено внимание навсякъде. Ние знаехме, че това внимание не е само към нас и нашата делегация, но и внимание, уважение и обич към нашия народ. Домакините показаха по един неповторим начин своето голямо уважение и забележително гостоприемство. Ние се убедихме в искреното миролюбие на братския чехословашки народ и в голямото му желание да укрепва все повече единството на социалистическия лагер, да се осигури още по-близко сътрудничество и взаимна помощ между нашите народи в изграждането на социалистическото общество.

Позволете ми, другарки и другари народни представители, от името на делегацията и от ваше име да изкажа още веднъж и от тази висока трибуна гореща и искрена благодарност на Националното събрание на Чехословашката социалистическа република и на неговия председател др. Бохуслав Лашовичка за любезната покана наша парламентарна делегация да гостува в братска Чехословакия, както и за отличната организация на нашия престой в тяхната прекрасна страна. Разрешете ми също да благодаря на всички партийни, държавни и обществени дейци, на дейците на науката и културата, на всички чехословашки трудещи се от селата и градовете, които посетихме, за топлите братски чувства, които те манифестираха при посрещането ни и за изключителното гостоприемство, което ни оказаха.

Да живее и процъфтява братската и нерушима дружба между българския и чехословашкия народ! *(Продължителни ръкопляскания)*

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Преминаваме към точка тринадесета от дневния ред:

Отчет на парламентарната делегация, посетила Франция.

Има думата ръководителят на делегацията другарят Атанас Димитров.

Атанас Димитров: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! По покана на френското Национално събрание наша парламентарна делегация в състав от 6 души посети Франция от 25 април до 3 май 1966 г. С това ние върнахме визитите на френските парламентарни делегации, които по покана на нашето Народно събрание посетиха Народна република България през 1963 и 1964 г.

За нашето Народно събрание стана традиция чрез подобни посещения да се разширяват и укрепват още повече създадените вече преки връзки между парламентите на отделните страни, в случая между Националното събрание на Френската република и Народното събрание на Народна република България. Тази практика досега е давала и без съмнение в бъдеще ще дава възможност за по-нататъшното ползотворно развитие на политическите, икономическите и културните връзки и сътрудничество между България и Франция.

Решението на Народното събрание наша парламентарна делегация да посети Франция беше в пълно съответствие с водената от Народна република България политика за мир между държавите, политика на взаимно разбирателство, доверие и уважение на основата на взаимна изгода и борбата за мир и мирно съвместно съществуване.

Това съответствуваше и на водената от Франция, от френското правителство политика на разведряване международните отношения, на разбирателство със страните от Източна Европа и преди всичко с великия Съветски съюз в името на прогреса и запазването на мира в целия свят.

В съвместно изработената и приета програма за посещението на нашата делегация бяха отразени нашите желания и дадена възможност на делегацията да се запознае отблизо с дейността на Френския парламент, с организацията и работата на редица промишлени предприятия, научни институти и обекти от различни отрасли на френската икономика, да се запознае с живота на свободолюбивия и трудолюбив френски народ.

Считаме за свой дълг преди всичко да подчертаем, че нашата делегация беше посрещната много радушно. Още със стъпването на френска земя ние бяхме най-сърдечно приветствувани от видни френски парламентаристи и други официални лица. Голямото внимание и топлите грижи към делегацията както от страна на официалните лица и парламентарните дейци, така и от страна на местните ръководители и деловите среди не отслабнаха през цялото време на посещението.

Делегацията беше приета от председателя на френското Национално събрание г. Шабан Делмас. На срещата присъствуваха заместник-председателите на парламента и голям брой депутати. Ние бяхме запознати подробно с историята на френския парламент, разгледахме сградата на Националното събрание и в сърдечна и непринудена атмосфера в продължение на няколко часа разменихме мисли за по-нататъшното развитие на политическите, икономическите и културните връзки между България и Франция.

Състоя се и сърдечна среща с Групата за приятелство между България и Франция при Националното събрание на Франция. Тази група развива много голяма и благородна, твърде полезна дейност за разширяване и укрепване на приятелството между двете страни.

Придружена от официални лица, делегацията посети редица държавни ръководни органи, много предприятия и учреждения и се запозна с тяхната работа.

Разрешете ни да запознаем Народното събрание с нашите впечатления от това посещение.

Голям интерес представляваше посещения от нас Централен правителствен орган за планиране и регулиране.

Този център се намира при Министерския съвет и се ръководи пряко от председателя на Министерския съвет. Този център разработва перспективно генералните въпроси на планирането, икономическото и промишленото райониране, благоустройството и развитието на страната. Въз основа на тези разработки по икономически път, чрез бюджета главно се полагат усилия за развитието на страната. Сега например бюджетът за разлика от преди три години се разпределя не само по отрасли, а главно по административно-стопански области и райони.

Центърът работи по текущи (петгодишни) и перспективен (двадесетгодишен) план. С текущия план се провеждат мероприятия за преодоляване неравномерното икономическо развитие на някои области, особено на тези от западната част на Франция.

По-важните проблеми, които Центърът разработва, са: развитие и модернизиране на индустрията въобще и по-специално в слаборазвитите западни райони на страната. За тази цел правителството определя къде и кои отрасли на промишлеността да се развиват, като стимулира инвеститорите с икономически мерки: строеж на пътища, жп. линии, даване безплатно площадки за строителство и др. Тази помощ от бюджета на държавата може да достигне в някои случаи до 20% от стойността на самите строежи.

Разработени са главно икономически мероприятия за ограничаване растежа на големите градове и преди всичко на Париж. В момента френската столица наброява към 8 000 000

жители и се предвижда да нарасне към 2000 година към 14 000 000. За тази цел са определени 8 града по периферията на страната като Лил, Страсбург, Лион, Марсилия, Бордо, Тулуза и др., в които се провеждат специални мероприятия за превръщането им в големи съвременни индустриални, икономически и културни центрове, чрез което да се облекчи положението на Париж.

Счита се, че като се провежда известна децентрализация и райониране в развитието на промишлеността, това ще има важно значение както за правилното разпределение на производителните сили, задържането на местното население в съответните райони и намаляване на текучеството, така и други предимства, включително и от военна гледна точка. Във връзка с това през следващите пет години в западните, изостанали в индустриално отношение райони се насочват около 50% от капиталните вложения.

В Центъра ни се изясни, че развитието на икономиката се свързва с правилното обособяване на административно-икономическите райони. С бързото развитие на съобщенията, на кооперирането между отделните предприятия и поради други фактори границите на съществуващите департаменти (области) са се оказали тесни. Затова преди три години по решение на правителството областите са намалени от 90 на 21, като засега се запазват известни права и на старите области. Предвижда се също така броят на общините, които сега са 38 000, да се намали, като средно една община ще има от 5000 до 8000 жители.

При градоустройствените решения се обръща голямо внимание на развитието на парковете за отдих и почивка на хората.

В изпълнение на своите задачи Центърът разработва по отделни въпроси различни варианти. При това въпросите се проучват внимателно, не се бърза и съответните органи пристъпват към решаване само на базата на изчисленията, чрез които се доказва целесъобразността от провеждането на мероприятията.

Делегацията посети Управлението на Парижкия градски транспорт. И тук ни се дадоха най-подробни пояснения за състоянието на организацията и поддържането на градския транспорт, отговори се на всички наши въпроси.

Направи ни силно впечатление, че се изразходват много капитални вложения за този транспорт през последните години. За 1967 година се предвиждат 70 милиарда стари франка при 8 милиарда за 1963 година. Разработват се проекти до 2000 година с оглед градският транспорт да отговори на нуждите на един 14 — 15-милионен Париж.

В метрото работят около 30 000 работници и чрез него се превозват повече от 3 милиона пътници всеки ден. Неза-

висимо от това понастоящем то се разширява с нови 50 километра. Разширението се извършва в зависимост от ръста на населението на Париж.

Силно е развит и автотранспортът. В него работят 70 000 работници. Обикновено автобусните линии отиват до станциите на метрото и продължават вън от Париж. Годишно чрез този транспорт се извозват 700 милиона пътници.

Утвърдени са 5 и 12-годишни планове за развитие на транспорта в Парижката област, като се излиза от естествения прираст и движението на населението.

В района на Париж посетихме Зоотехническият център, който има няколко филиала в страната. В него работят над 1300 души, от които 150 научни работници. Техните проучвания имат приложен характер. Занимават се с физиологията, храненето и отглеждането на животните и технологията по преработката на животинските продукти. Постигнали са резултати в продуктивността на животните. Правят се опити за двукратно раждане на овцете в една година. Положителни резултати са получени и в увеличаване броя на телетата.

Цялата работа по обобщаване на данните в Института и по планирането се извършва с електронна техника. В Центъра ни се съобщи, че поддържат връзки с някои наши научни учреждения и видни наши учени и желаят в това отношение връзките да се укрепят и разширят.

Както казахме, делегацията посети и редица промишлени предприятия. Посетеното предприятие Ореал в Париж е една от най-големите фирми в света за производство и търговия с парфюмерийни и козметически средства. То има клонове в 42 страни и търговски връзки с 80 страни, между които добри връзки се установяват и със съответната промишленост в Народна република България. В него работят 12 000 работници. Производството е механизирено, извършва се на поточни линии, при добра организация и минимална площадка, наситена с техника. Всеки препарат се пуска предварително в пробна продажба, проучват се търсенето и пазара и след това се пуска в масово производство. Изчислено е, че произведенията на фирмата се консумират от около 350 милиона хора. Ние считаме, че нашето обединено предприятие Фармахим има прекрасна възможност за тясно икономическо сътрудничество с това предприятие.

Посетихме и един модерен кооперативен силос за съхранение на зърнени храни в Монтеро. Макар и да е използвана една стара фабрика за цимент, извършено е такова преустройство и е внедрена такава съвременна техника, че всички манипулации се извършват с помощта на електронно табло и 120 000 тона зърнени храни се съхраняват при идеални условия.

Нашата парламентарна делегация посети и известните автомобилни заводи Пъжо в гр. Сошо. Тези заводи, едни от най-старите в света, са създадени отначало за производство на велосипеди. Първият автомобил на дружеството Пъжо е създаден в 1890 година със скорост 20 км в час. През 1938 година заводите са произвели 40 000 леки автомобили, а през 1964 година — 279 000 коли. Сега се произвеждат по 1500 коли на ден. Фирмата има 4 завода в страната с общо 23 000 души работници.

Заводът е съоръжен с високо техническо оборудване, от което 80% е автоматично. Производителността на труда е висока.

Направи ни силно впечатление, че заводите са изградили собствен жилищен фонд, в който са включени 4500 квартири и 2 общежития за млади работници за около 450 души.

Съгласно програмата делегацията посети и машиностроителния завод Алстон за електровози, парни турбини, парни котли, големи въртящи се електромотори, генератори, алтернатори и др. в гр. Белфор.

Заводът произвежда средно годишно по 160 локомотива, половината от които се изнасят. Произвеждат се малки локомотиви от 2400 к. с., предназначени главно за Африка. Строят се турбини за различни централи с мощност до 350 мегавата, а сега се усвояват турбини с мощност 600 мегавата.

Строят се и турбини (алтернатори), които се използват за получаване на енергия при приливите и отливите на океана. Понастоящем в завода се работи генератор за първата атомна централа на Франция.

Тази фирма е доставяла в България турбини за водно-електрическата централа Въча и трансформатори за Марица-изток. Сега доставя електрооборудване за централата при Врачанския химически завод и се изрази общо желание в това отношение да се развиват икономическите връзки.

Посетихме и завода Берлие в Париж, който произвежда големи тежкотонажни камиони, средно 10—12 тона, като са стигнали до най-мощната кола — 100 тона полезен товар. Произвеждат различни специализирани коли за пожарни команди, за почистване на улиците в градовете и др.

В района на гр. Страсбург посетихме едно текстилно изрази голямото желание за стопански, производствени и търговски връзки.

В района на гр. Страсбург посетихме едно текстилно предприятие и две модерни винарски изби.

Направи ни впечатление, че в текстилното предприятие полагат големи грижи за предварителна подготовка на производството в зависимост от изискванията на пазара. Специална група художници разработва различните разцветки.

Показани ни бяха разцветки с леки, нежни, много приятни цветове и т. н.

Винарските изби са кооперативни. Едната от тях е съоръжена с модерни машини за преработка и бутилиране на вино. И двете предприятия, а и много други ще участвуват в прегледа на вината в България през м. август т. г. Френската винарска промишленост има голям опит и постижения в производството на висококачествени вина и спиртни напитки и смятаме, че прекият контакт ще бъде от полза за развитието на българското винопроизводство, което представлява голям дял в нашата икономика.

Наред с промишлените обекти посетихме и новата сграда на Френското радио и телевизия. Това е една модерна сграда, завършена през 1965 година, построена в кръг на 8 етажа, с най-модерни съоръжения и удобства. Както в строежа на сградата, така и в съвременното френско строителство прави впечатление, че нашироко се използват стъклото и други евтини и ефективни материали. Налице са цели сгради само от метал и стъкло.

На делегацията беше демонстрирано много сполучливо едно телевизионно цветно предаване.

В програмата на делегацията беше включено и посещение на исторически места, паметници на културата и музеи.

От това, което видяхме, може да се подчертае активната роля, която френската нация е играла в борбата за свобода и справедливост, за големия принос на Франция за развитието на човешката култура и цивилизация.

На Първи май посетихме народен събор край град Висенбург, посветен на празника на момината сълза, където бяхме топло приветствувани от хилядното местно население.

Същия ден посетихме и две бойни полета от войните между Германия и Франция.

Направи ни впечатление, че в посетените промишлени предприятия е внедрен и продължава бързо да се внедрява технически прогрес в производството, в техниката и технологията. Въведени са автоматични поточни линии. Решен е и въпросът и масово е внедрена палетизацията при вътрешно-заводския транспорт, масово се използват електрокарите. Навсякъде си служат с електронни табла и с електронни изчислителни центрове.

В предприятията и учрежденията е въведен ред и има голяма чистота. Прави силно впечатление високата култура в производството и търговията.

Делегацията констатира с пълно удовлетворение, че във Франция е налице една благоприятна обстановка и определено желание за разширяване на икономическото сътрудничество, за което особено активно съдействуват и много депутати.

След подписването през 1955 г. на финансовата спогодба между нашата страна и Франция, с която бяха уредени всички предвоенни задължения на България към Франция, започна се процес на постепенно подобряване на стокообмена между двете страни. Дългосрочната спогодба, сключена през 1960 г. с валидност до м. юни 1963 г., беше изпълнена задоволително, след което беше подписана втора дългосрочна спогодба с валидност до 1965 г. Новата дългосрочна спогодба от 23 март 1966 г., подписана в Париж с валидност 4 години, дава възможност още повече да се подобрят нашите икономически връзки, да се увеличи стокообменът с 33% и да достигне годишно по 155 милиона франка за всяка страна поотделно срещу 83 милиона франка през 1960 година, което може далеч да се преизпълни при по-големи взаимни усилия и активност от двете страни. Такова желание ние забелязахме навсякъде във Франция.

На френския пазар се посрещат добре българските тютюни, домати и доматиеното пюре, зрелият фасул, розовото масло, разните видове консерви. Проявява се интерес и има възможност да се предоставят на френския пазар наши електротелфери, стругове, електрокари бормашини, акумулатори, асинхронни електромотори, радиоапарати, телевизори, олово, цинк, строителни материали и други наши производства.

Очевидното засилване на икономическите връзки с Франция, стремежът да се продават повече стоки на България и известното съгласие да купуват повече стоки от нашата страна създават благоприятни условия за разширяване на стокообмена и икономическите връзки с Франция. Ние бихме могли да използваме научно-техническите достижения на Франция в областта на електронната техника, изчислителните машини и други и да изпращаме наши кадри на специализация за повишаване на тяхната квалификация.

Съществуват също така условия за още по-добро развитие на създадените добри културни отношения между двете страни.

Другарки и другари народни представители! Нашата парламентарна делегация, както вече казахме, беше посрещната навсякъде най-сърдечно. На нас ни се предостави пълна възможност за срещи както с отговорни ръководни хора на Франция — депутати, префекти на области, кметове, стопански ръководители, така и с делови среди, с обикновени хора и главно с работници. Навсякъде беше изявено уважението, което френският народ храни към българския народ, към нашата Народна република.

В тези делови и сърдечни разговори бяха засегнати и редица въпроси по международното положение, за войната във Виетнам и др., по които трябва да се каже, че становището на френските хора съвпада по основните въпроси с

политиката за мир и разбирателство между народите, която провежда нашият народ.

Многократно беше изявено желание за засилване икономическите, политическите и културните връзки с нашата страна, за размяна на посетители. Изявиха се и много желания за посещаване на нашите черноморски курорти, които вече са получили доста голяма популярност.

Изразяваше се голямо задоволство от политиката на генерал де Гол за подобряване отношенията със Съветския съюз и другите източноевропейски страни, както и от изключително сърдечното посрещане в България на френския министър на външните работи г. Кув дьо Мюрвил, който по щастливо съвпадение беше тогава на посещение в нашата страна, за което френският народ беше информиран ежедневно от пресата, радиото и телевизията.

Ние от своя страна пояснявахме в разговорите и срещите, че сега Народна република България е един важен фактор на мира в Югоизточна Европа, че българският народ желае да живее в мир както със своите съседи, така и с другите страни в света, за да може да се труди вдъхновено и самоотвержено и да изгражда своята собствена икономика, своята промишленост, да подобрява своя бит и да издига своя жизнен уровень.

Подчертано беше, че Народна република България желае да укрепва съществуващите връзки, за да се постига разбирателство и сътрудничество с всички страни, в това число и с Франция, че в това отношение Българската комунистическа партия и народното правителство водят реалистична политика, която е дала и ще дава за в бъдеще благотворни резултати.

От френска страна беше подчертавано, че сега се създава нова обстановка, че френската външна политика се води в нов, реалистичен дух, че френското правителство има вече ново отношение към НАТО, че е решено да издигне Франция като една велика, самостоятелна и независима нация, че се стреми твърдо да нормализира отношенията и да разширява връзките си със социалистическите страни и главно със Съветския съюз.

От всички среди се счита, че тази политика е в пълно съответствие с интересите на Франция и френския народ. Много често ние слушахме от депутати и от обикновени хора, че френските интереси се знаят най-добре и ще бъдат защитени най-добре от самите французи и от Франция, а не от американците чрез НАТО.

И тази политика, както виждаме, сега се проявява последователно и неотстъпно на дело с посещението на генерал де Гол в Съветския съюз, посещение, което без съмнение ще бъде от решаващо значение за развитието на добрите отно-

шения между Франция и Съветския съюз, като един важен фактор за разбирателство в Европа и за заздравяване на мира в целия свят.

Другарки и другари народни представители! Ние считаме, че посещението на парламентарната делегация на Народното събрание във Франция беше навременно и твърде полезно. То ще спомогне за укрепването и разширяването на създадените вече добри политически, икономически и културни връзки между България и Франция. Българската парламентарна делегация счита, че е много уместно и занапред да продължат контактите между парламентите на Франция и Народна република България за доброто на двата народа и за мира в Европа и в света. В това отношение необходимо е още повече да се активизира нашата Група за приятелство между България и Франция при Народното събрание.

Преди да приключим отчета на Парламентарната делегация, смятам, че ще изразя единодушното мнение на Народното събрание, като от тази трибуна изкажа най-гореща благодарност на Националното събрание на Франция, на неговия председател г. Шабан Делмас и на всички народни представители за голямото внимание и топлиите грижи, за оказаното гостоприемство на делегацията през време на посещението ѝ във Франция, за да бъде то приятно и ползотворно, които грижи и внимание бяха грижи и внимание преди всичко към българския народ и Народна република България. *(Ръкопляскания)*

Ето защо моля Народното събрание да приеме отчета и одобри дейността на парламентарната делегация на Народното събрание, посетила Франция от 23 април до 3 май 1966 година.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: Другарки и другари народни представители! Понеже в заседателната зала се завърна министърът на финансите, пристъпваме към точка осма от дневния ред:

Разглеждане законопроекта за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта:

М О Т И В И

към законопроекта за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход

Другарки и другари народни представители! С директивите на VIII конгрес на Българската комунистическа партия се набелязва широка програма за непрекъснато повишаване материалното благосъстояние на населението на основата на повишаване производителността на труда.

Във връзка с това се увеличи размерът на минималната работна заплата, която получават работниците и служителите. През 1962 година същата бе установена на 50 лева, а през тази година бе увеличена на 55 лева.

Освен по пътя на увеличение размера на минималната работна заплата за реалното увеличаване на доходите на работниците и служителите бе прието постепенно да се премине към намаляване и премахване на данъците за ниските месечни възнаграждения.

В съответствие с директивите на VIII конгрес на партията се измени чл. 4 от Закона за данък върху общия доход, като от 1. I. 1963 година работниците и служителите, които получават месечни възнаграждения до 50 лева включително, не се облагат с данък, а тези, които получават от 50 до 70 лева включително, следувемият им се данък се намалява с 20%.

Повишаването на минималното месечно възнаграждение на работниците и служителите на 55 лева налага да се увеличи отново необлагаемият минимум, предвиден в закона. Ето защо Министерският съвет внесе за разглеждане и гласуване от Народното събрание проектозакон за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход.

В законопроекта се предвижда да се измени и чл. 6 от същия, за да се съобрази неговата разпоредба с увеличението на необлагаемата сума по чл. 4. С посоченото изменение не се предлага увеличение размера на данъка на лицата, които работят по съвместителство, в сравнение с данъка, който те са плащали до изменението на таблицата към чл. 4 от закона.

С предлаганото увеличение на необлагаемия минимум на месечните възнаграждения на работниците и служителите ще бъдат освободени от облагане с данък около 105 000 работници и служители.

Съгласно действащия Закон за данък върху общия доход кооперативните организации от системата на Централния кооперативен съюз и на Централния съюз на тру-

дово-производителните кооперации се облагат с данък върху общия доход, който се определя върху реализираната от тях печалба.

През последните години някои обществени организации у нас развиват стопанска дейност, като производство на различни стоки, търговия, услуги и други, от която реализират значителни печалби. В закона не е предвидено тези печалби да бъдат облагани с данък и те остават изцяло в тяхна полза.

Такива организации са: Съюзът на обществения автомобилен транспорт (СОАТ); фонд Творческо подпомагане на българските художници, който произвежда изделия от ковано желязо, кожа, бои и др.; предприятията към Синода на българската църква, манастири и др.; Българският ловно-рибарски съюз, който се занимава с търговията с ловно-рибарски материали, изкупуване и продажба на дивечови кожи, износ на дивеч и др.; Българският съюз за физкултура и спорт, произвеждащ спортни пособия, уреди и др.

В предложеното изменение и допълнение на чл. 19 от Закона за данък върху общия доход е предвидено обществените организации, които реализират печалба от стопанска дейност, да бъдат облагани с данък върху общия доход. Данъкът ще се установява в проценти, не по-големи от 30% от чистата печалба, определяни ежегодно от министъра на финансите. Това няма да се отрази неблагоприятно върху финансовото състояние на организациите, понеже при определяне процента на данъка ще се има предвид първо да бъдат обезпечени необходимите разходи за дейността на организациите. Освен това със законопроекта се създава възможност министърът на финансите да освобождава от данък върху общия доход онези обществени организации, които реализират сравнително по-малки печалби и на които годишният данък не надминава 5000 лева. По такъв начин може да бъдат подпомагани финансово по-слабите обществени организации.

В законопроекта се предвижда да бъде освободена от облагане с данък върху общия доход реализираната печалба от редакционната и издателска дейност, която е във връзка с изпълнение на уставните задачи на БКП, БЗНС, НС на ОФ, ЦСПС и ДКМС. Тази дейност е непосредствено свързана с пропагандната и общественно-политическата им работа и не би следвало печалбата от нея да бъде облагана с данък общ доход.

От сега съществуващия текст на чл. 19 от Закона за данък върху общия доход отпада облагането с данък на командитно-акционерните дружества и дружествата с огра-

ничена отговорност, тъй като у нас сега не съществуват такива дружества.

Финансовият ефект от облагането на обществените организации за резултатите от стопанската им дейност ще бъде около 800 000 лева годишно.

Моля, другарки и другари народни представители, да обсъдите и приемете предложения законопроект за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход.

Министър на финансите: **Д. Попов**

ЗАКОНОПРОЕКТ

за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход

§ 1. Таблицата към чл. 4 се изменя така:

Месечен доход	Данък
До 55 лева месечно необлагаеми	
от 55,01 лв до 57,12 лв	данъкът представлява разликата над 55 лева
от 57,13 лв до 60 лева	— 2,65 лв + 8% за горницата над 57,12 лева
от 60,01 лв до 72 лева	— 2,88 лв + 10% за горницата над 60 лева
над 72 лева	— 4,08 лв + 12% за горницата над 72 лева.

При изчисляване на данъка доходът и данъкът се закръгляват на стотинка.

З а б е л е ж к а. Данъкът върху заплати, надници и други възнаграждения от 55,01 лева до 70 лева включително се намалява с 20%. Заплата над 70 лева след спадане на данъка не може да бъде по-ниска от заплатата до 70 лева, намалена с удържания данък.

§ 2. Член 6 се изменя така:

6. Работниците, служителите и др., които се облагат по чл. 4, ако получават заплати, надници и възнаграждения за заемана служба и постоянна работа в други учреждения и предприятия, плащат за тези суми данък, изчислен по следната

ТАБЛИЦА

Месечен доход	Данък
До 20 лева	2%
от 20,01 до 30 лева	0,40 лв. + 4% за горницата над 20 лв
от 30,01 до 45 лева	0,80 лв. + 6% „ „ 30 лв
от 45,01 до 60 лева	1,70 лв. + 8% „ „ 45 лв
от 60,01 до 72 лева	2,90 лв. + 10% „ „ 60 лв
над 72 лева	4,10 лв. + 12% „ „ 72 лв

На обложените с данък работници и служители по настоящата таблица не се прави 20% намаление на данъка съгласно забележката към чл. 4.

§ 3. Първото изречение в ал. I на чл. 19 се изменя така:
„Кооперациите, обществените организации — сдружения с нестопанска цел и други подобни, акционерните, чуждестранните дружества и клоновете им до края на първия месец след изтичането на всяко тримесечие от текущата календарна година внасят по сметката на окръжния (приравнения към него) народен съвет данък, отчислен от чистата балансова печалба за същото тримесечие в размер:“.

§ 4. След буква „ж“ на чл. 19 се добавя нова буква „з“ със следното съдържание:

„Обществени организации — сдружения с нестопанска цел и други подобни, които извършват стопанска дейност и реализират печалби — в проценти, не по-големи от 30%, ежегодно определяни от министъра на финансите. При определянето на тези проценти да се осигуряват необходимите разходи за дейността на организациите.“

§ 5. Към чл. 19 накрая се добавя следната забележка:
„Министърът на финансите може да освобождава от данък върху общия доход по чл. 19 обществените организации, на които годишният данък не надминава 5000 лева.

Не се облага с данък върху общия доход по този закон печалбата от редакционната и издателска дейност в изпълнение на уставните задачи на БКП, БЗНС, НС на ОФ, ЦСПС и ДКМС. Печалбата на тези организации, реализирана от издателската им дейност за други предприятия, организации и учреждения, се облага с данък общ доход по реда на този закон.“)

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Давам думата на министъра на финансите др. Димитър Попов да направи доклад.

Министър Димитър Попов: (От трибуната) Другарки и другарки народни представители! Законопроектът за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход засяга два основни въпроса — увеличаване необлагаемия минимум за дохода от заплати на работниците и служителите и включване в обсега на облагането по чл. 19 на доходите на обществените организации от тяхната стопанска дейност.

Материалната основа за разрешаване на задачите, свързани с повишаване жизненото равнище на населението, е увеличението на националния доход. През последните години неговото нарастване е значително и това даде възможност да се повишат заплатите на работниците и служи-

телите, като същевременно се увеличи и размерът на минималната заплата. Последната през 1962 година бе установена на 50 лева, а през тази година нейният размер бе увеличен на 55 лева.

Освен по пътя на увеличаване размера на заплатите реалното увеличение на доходите на работниците и служителите бе прието да се осъществява постепенно чрез намаляване и премахване на данъците върху заплатите.

В съответствие с това се измени чл. 4 от Закона за данък върху общия доход, като от 1. I. 1963 година работниците и служителите, които получават месечно възнаграждение до 50 лева включително, не се облагат с данък, а тези, които получават от 50 до 70 лева включително, плащат следения се данък с 20% намаление.

При новото повишение на минималната работна заплата на 55 лева се явява необходимо повторно да се увеличи необлагаемият минимум. Във връзка с това Министерският съвет одобри предлаганото изменение на чл. 4.

Това изменение засяга около 105 000 работници и служители, които няма да плащат данък за получаваните от тях трудови възнаграждения.

Със законопроекта се предлага да се измени и чл. 6 от Закона за данък върху общия доход, за да се съобрази неговата разпоредба с увеличението на необлагаемия минимум по чл. 4 от закона. До отменяването на таблицата към чл. 4 работниците и служителите, които получават възнаграждения за работа по съвместителство, се облагаха с данък прогресивно по същата таблица. Сега липсва възможност за възнагражденията си по съвместителство до 55 лева месечно те да бъдат облагани с данък прогресивно съобразно получените доходи. Ето защо към чл. 6 от закона се създава таблица, по която ще се облагат тези възнаграждения.

С посоченото изменение не се предлага увеличение размера на данъка на лицата, които работят по съвместителство, в сравнение с данъка, който те са плащали до изменението на таблицата към чл. 4 от закона.

С чл. 19 от Закона за данък върху общия доход е уредено облагането с данък общ доход реализираните печалби от кооперативните организации в системата на Централния кооперативен съюз и Централния съюз на трудово-производителните кооперации, акционерните и други дружества, чуждестранните дружества и клоновете им.

Стопанска дейност се упражнява обаче и от някои обществени организации, които наред с преките им културно-просветни и други задачи извършват търговия, производство, услуги и други. От тази дейност обществените организации реализират печалби, които не са обхванати от да-

нъчно облагане. Такива организации са например Съюзът на обществения автомобилен транспорт (СОАТ) и клоновете му; Българският ловно-рибарски съюз, който се занимава с търговия с ловно-рибарски материали, изкупуване и продажба на дивечови кожи, износ на жив дивеч и др.; фонд Творческо подпомагане на българските художници, който произвежда изделия от ковано желязо, кожа, бои и др.; Българският съюз за физкултура и спорт, произвеждащ спортни пособия, уреди и др.; предприятията към Синада на Българската църква, манастири и др.; Доброволната организация за съдействие на отбраната (ДОСО), Българският туристически съюз и др.

Някои от тези организации в продължение на редица години са реализирали печалби в значителни размери, върху които не са начислявали и плащали данък на държавата. Така например Българският ловно-рибарски съюз, след като е покрил всичките разходи по издръжката на съюза и на поделенията му, е реализирал за 1962 г. чиста печалба 154 322 лева, а за 1963 г. — 102 984 лева и пр. Фонд Творческо подпомагане на българските художници е реализирал чиста печалба 612 069 лева за 1962 година, 878 780 лева за 1963 г. и 618 250 лева за 1964 година. Печалби са реализирали и останалите организации, върху които не е начисляван данък, а печалбите са останали изцяло на организациите.

Вследствие неплащането на данък върху печалбата от стопанската дейност на въпросните организации не е била създадена и достатъчна връзка на финансовите органи с ръководствата на тези организации, поради което и финансовият контрол по стопанската дейност на същите не е бил достатъчно ефикасен. По-непосредствена връзка на финансовите органи с организациите би съдействувала за по-правилното осъществяване на стопанската им дейност. Ще се следи за правилното определяне на цените на произвежданите стоки и на извършваните услуги. Ще се наблюдава рентабилността, снижението на себестойността и на издръжката, което спомага за увеличаване на натрупванията както за организациите, така и за държавния бюджет.

Трябва да се отбележи, че печалбата, реализирана от стопанската дейност на обществените организации в СССР, както и в другите социалистически страни, също се облага с данък върху общия доход.

С предложеното изменение и допълнение на чл. 19 от Закона за данък върху общия доход е предвидено обществените организации, които реализират печалби от стопанска дейност, да бъдат облагани с данък върху общия доход. Данъкът ще се установява в процент, не по-голям от 30% от чистата печалба, определян ежегодно от министъра на

финансите. Със законопроекта се създава възможност министърът на финансите да освобождава от данък върху общия доход онези обществени организации, които реализират сравнително по-малки печалби.

В законопроекта е предвидено да не се облагат с данък върху общия доход печалбите от редакционна и издателска дейност в изпълнение на уставните задачи на БКП, БЗНС, НС на ОФ, ЦСПС и ДКМС. Тази дейност е непосредствено свързана с пропагандната и общественно-политическата им работа и не би следвало печалбата от нея да бъде облагана с данък общ доход.

Печалбата на тези организации, реализирана от издателската им дейност, извършвана по договор за нуждите на други предприятия, организации и учреждения, следва да се облага с данък върху общия доход.

Финансовият ефект от облагането на обществените организации по предлаганото изменение и допълнение на чл. 19 от Закона за данък върху общия доход ще бъде около 800 хиляди лева годишно.

Моля, другарки и другари народни представители, да разгледате и гласувате предложения законопроект за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход. *(Ръкопляскания)*

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Има думата докладчикът на законопроекта народният представител Марко Марков.

Докладчик Марко Марков: Другарки и другари народни представители! Комисията по народностопанския план и държавния бюджет и Законодателната комисия разгледаха законопроекта за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход и правят следното предложение: *(Чете)*

„ПРЕДЛОЖЕНИЕ

на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет и Законодателната комисия по законопроекта за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход

1. Първото изречение на ал. I на чл. 19, изменението на което се предлага с § 3 на законопроекта, да се измени така:

„Кооперациите, акционерните, командитно-акционерните, чуждестранните дружества и клоновете им и всякакви други стопански дружества, независимо от тяхната форма и наименование, както и обществените и други организации с нестопанска цел за стопанската им дейност до края на

първия месец след изтичането на всяко тримесечие от текущата календарна година внасят по сметката на окръжния (приравнения към него) народен съвет данък, отчислен от чистата балансова печалба за същото тримесечие в размер:“.

Съображения. С предлаганата от комисиите нова редакция на първото изречение на ал. I на чл. 19 се цели да се даде по-широк обseg на текста, за да се обхванат всички видове дружества и организации, които съществуват и могат евентуално да бъдат създадени.

2. В § 5 думите „се добавя следната забележка“ да се заменят с думите „се добавят следните нови алинеи II и III, като досегашните алинеи II, III, IV и V стават съответно алинеи IV, V, VI и VII.“

В новата ал. III думите „и ДКМС“ да се заменят с думите „ДКМС, ДОСО, Комитета за българо-съветска дружба и Българския червен кръст“.

Съображения. Комисиите, като изхождат от характера на разпоредбите, които се предлага да се създадат към чл. 19, считат, че е по-правилно те да бъдат отделни алинеи към този текст, а не забележки към него, както се предлага със законопроекта. С допълнението към новата ал. III се предлага да се освободят от облагане редакционната и издателската дейност и на посочените в предложението обществени организации.

3. След § 5 на законопроекта да се създаде нов § 6 със следното съдържание:

„§ 6. Заглавието на дял III се изменя така:

Облагане на кооперациите, акционерните и други дружества и на обществените организации за стопанската им дейност.“

Съображения. С предлаганото изменение заглавието на раздела се поставя в съгласие с предлаганото изменение на текста на чл. 19 от закона.

Председател на Комисията по народностопанския план
и държавния бюджет: **С. Дълбоков**

За председател на Законодателната комисия: **А. Цукев“**

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: По законопроекта няма записали се за изказване народни представители.

Има ли някои народни представители, които желаят да се изкажат?

Проф. Петко Кунин: Моля да ми се даде думата.

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: Имате думата.

Проф. Петко Кунин: Аз искам тук да се изясни един въпрос, който не ми е ясен.

В материалите се говори, че ще се облага чистата печалба на кооперативните организации, а ТКЗС плащат данък върху общия доход, а не върху чистата печалба. Въпреки това те също така са поставени в този текст.

Един народен представител: Не, не са включени. Те са по чл. 21.

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: В текста се казва, че се отнася за кооперациите към ЦКС.

Проф. Петко Кунин: Трябва да се каже ясно за кои кооперативни организации се отнася, защото ТКЗС също така са кооперативни предприятия.

Министър Димитър Попов: Не се отнася за ТКЗС.

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: Министърът на финансите съгласен ли е с поправките, които се предлагат от комисиите?

Министър Димитър Попов: Да, съгласен съм.

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: В такъв случай ще пристъпим към гласуване.

Които са съгласни предложеният законопроект да бъде гласуван изцяло, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Моля докладчикът да докладва законопроекта.

Докладчик Марко Марков: (Чете)

„ЗАКОН

**за изменение и допълнение на Закона за данък върху
общия доход“**

Председателствуващ д-р Пенчо Костурков: Които са съгласни със заглавието на законопроекта, както се прочете от докладчика, моля да гласуват. Мнозинство, приема се еднотушно.

Докладчик Марко Марков: (Чете)

„§ 1. Таблицата към чл. 4 се изменя така:

Месечен доход	Данък
До 55 лева месечно необлагаеми	
от 55,01 лв до 57, 12 лв данъкът представлява разликата над 55 лева	
от 57,13 лв до 60 лева — 2,65 лв + 8% за горницата над 57,12 лева	
от 60,01 лв. до 72 лева — 2,88 лв + 10% за горницата над 60 лева	
над 72 лева — 4,08 лв + 12% за горницата над 72 лева.	

При изчисляване на данъка доходът и данъкът се закръгляват на стотинка.

З а б е л е ж к а. Данъкът върху заплати, надници и други възнаграждения от 55,01 лева до 70 лева включително се намалява с 20%. Заплата над 70 лева след спадане на данъка не може да бъде по-ниска от заплатата до 70 лева, намалена с удържания данък.

§ 2. Член 6 се изменя така:

„6. Работниците, служителите и др., които се облагат по чл. 4, ако получават заплати, надници и възнаграждения за заемана служба и постоянна работа в други учреждения и предприятия, плащат за тези суми данък, изчислен по следната

ТАБЛИЦА

Месечен доход	Данък
До 20 лева	2%
от 20,01 до 30 лева	0,40 лв + 4% за горницата над 20 лв
от 30,01 до 45 лева	0,80 лв + 6% „ „ 30 лв
от 45,01 до 60 лева	1,70 лв + 8% „ „ 45 лв
от 60,01 до 72 лева	2,90 лв + 10% „ „ 6 лв
над 72 лева	4,10 лв + 12% „ „ 72 лв

На обложените с данък работници и служители по настоящата таблица не се прави 20% намаление на данъка съгласно забележката към чл. 4.“

§ 3. Заглавието на дял III се изменя така:

„Облагане на кооперациите, акционерните и други дружества и на обществените организации за стопанската им дейност.“

§ 4. Първото изречение в ал. I на чл. 19 се изменя така:

„Кооперациите, акционерните, командитно-акционерните, чуждестранните дружества и клоновете им и всякакви други стопански дружества независимо от тяхната форма и наименование, както и обществените и други организации с нестопанска цел за стопанската им дейност до края на първия месец след изтичането на всяко тримесечие от текущата календарна година внасят по сметката на окръжния (при-

равнения към него) народен съвет данък, отчислен от чистата балансова печалба за същото тримесечие в размер:“.

§ 5. След буква „ж“ на чл. 19 се добавя нова буква „з“ със следното съдържание:

„Обществените организации — сдружения с нестопанска цел и други подобни, които извършват стопанска дейност и реализират печалби — в проценти, не по-големи от 30%, ежегодно определяни от министъра на финансите. При определянето на тези проценти да се осигуряват необходимите разходи за дейността на организациите.“

§ 6. Към чл. 19 накрая се добавят следните нови алинеи II и III, като досегашните алинеи II, III, IV и V стават съответно алинеи IV, V, VI и VII.

„Министърът на финансите може да освобождава от данък върху общия доход по чл. 19 обществените организации, на които годишният данък не надминава 5000 лева.

Не се облага с данък върху общия доход по този закон печалбата от редакционната и издателска дейност в изпълнение на уставните задачи на БКП, БЗНС, НС на ОФ, ЦСПС, ДКМС, ДОСО, Комитета за българо-съветска дружба и Българския червен кръст. Печалбата на тези организации, реализирана от издателската им дейност за други предприятия, организации и учреждения, се облага с данък общ доход по реда на този закон.“

Председателстващ д-р Пенчо Костурков: Които са съгласни да се приеме докладваният текст на законопроекта, в който се включват и предложените изменения и допълнения от комисиите, моля да гласуват. Мнозинство, приема се единодушно.

С това Бюрото на Народното събрание предлага да приключим днешното заседание.

Следващото заседание на Народното събрание ще се състои утре от 15 часа с разглеждане на останалите точки от дневния ред.

Закривам заседанието.

(Закрито в 18 ч. 45 м.)

Председател: **акад. Сава Гановски**

Подпредседател: **д-р П. Костурков**

Секретар: **инж. Снежана Рангелова**

Парламентарен стенограф: **В. Йонков**